У погоні до піонерів – лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVIII. Ч. 225. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 7-го ГРУДНЯ 1971 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK TUESDAY, DECEMBER 7, 1971 No. 225. VOL. LXXVIII.

— КОРОТКІ ВІСТКИ —

Понеділок, 6 грудня 1971

В АМЕРИЦІ

ПРЕСОВИЙ СЕКРЕТАР БІЛОГО ДОМУ РОНАЛД ЗІГЛЕР повідомив, що президент Ричард Ніксон передасть на розгляд Конґресові фінансовий плян на 1973-й рік, вироблений з розрахунку на „повне затруднення" всіх працюючих у країні. У 1973 році, за тим пляном, федеральні видатки не можуть бути вищими, як круґло 250 більйонів долярів. Наступний фінансовий рік розпочинається з 1-го липня 1972 року.

ДЕПАРТАМЕНТ ПРАЦІ ОПУБЛІКУВАВ ВІДОМОСТІ про кількість працюючих і непрацюючих в ЗСА в місяці листопаді. Хоча кількість всіх затруднених у країні зросла, все таки зросло й безробіття. У жовтні безробітних було 5,8 відсотків з усієї робочої сили, а в листопаді — 6%. Секретар праці Джеймс Гадзон сказав, що такої великої кількости безробітних не можна толерувати, і скритикував Конґрес, який відкладає деякі рішення Уряду, скеровані на покращання цієї справи.

ЯКЩО ВЛАСНИКИ ПОМЕШКАНЬ ПІДВИЩАТЬ РЕНТУ, але не пояснять, чому й на основі чого, то винаймачі помешкань можуть відмовитись платити більшу суму за помешкання. Така урядова вказівка скерована на те, щоб бодай частково контролювати ціни на винаймані помешкання. Податкова Служба ЗСА поінформувала, що власники помешкань не мають права підвищувати цін на квартири, у зв'язку з урядовою політикою „заморожування цін" задля боротьби з інфляцією. Якщо ж власники домів підвищуть „ренту", то повинні докладно пояснити винаймачам квартир, чому вони це роблять, що відремонтували в будинку, які додаткові видатки вони мали.

З ПОЧАТКОМ 1972 РОКУ ЦІНА за переїзд у „сабвеї" в Ню Йорку мала б підвищитися на 5 центів — один переїзд буде коштувати 35 центів.

ТРАНСПОРТОВА КОМПАНІЯ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ прохає відповідні власті, щоб їй дозволили підвищити оплату за переїзд автобусами на 5 центів. Тепер такий переїзд коштує 35 центів в одну сторону. Цього року вже було підвищено ціну за переїзд на 5 центів і це була б друга підвишка. Транспортова Компанія стейту не може покрити з надходжень усіх видатків.

БАЖАЮЧІ МОЖУТЬ КУПИТИ АМЕРИКАНСЬКИЙ ПІДВОДНИЙ човен під назвою „Перч". Його продають „з молотка" в Каліфорнії, як непридатний для користування фльотою, хіба що на метал. Човен „Перч" був збудований в 1944 році для висадження окремих команд на островах у Тихому океані, що тоді був захоплені [illegible]

ПРОЖИВШИ ДВА РОКИ З ЧУЖИМ, [illegible] серцем, у Колорадо помер 50-річний Герберт Бартоломю. Хворий помер на іншу хворобу — пістряк, а чуже серце у нього увесь час функціонувало нормально. Лікарі в Денвері стало перевіряли діяльність його „чужого" серця.

У СВІТІ

У БРЮССЕЛІ В БЕЛЬГІЇ ПОЧНЕТЬСЯ в найближчу середу 8 грудня ц. р. конференція Ради Атлантійського пакту (НАТО) з присутністю всіх міністрів закордонних справ 15-ох членських держав. До Брюсселю прибуде також американський секретар Вілліям Роджерс. Генеральний секретар НАТО д-р Жозеф Люнс висловив своє „розчарування", що в комунікаті після конференції членських держав комуністичного т. зв. Варшавського пакту не згадано нічого про можливість редукції збройних сил в Середущій Европі. Без такої редукції ніяка міжнародна конференція безпеки не матиме глузду — заявив він.

У ПАРИЖІ ПЕРЕБУВАВ два дні західньо - німецький канцлер Віллі Брандт. Після його нарад з французьким президентом Жоржом Помпіду й іншими французькими лідерами проголошено комунікат, що обидві держави рішило прийняти тимчасове „перемир'я" в справі міжнародної монетарної кризи, висловивши надію, що вона буде розв'язана в недалеких конференціях. Зокрема, през Помпіду полетить на наради з президентом Ніксоном 13-14 цього місяця, а канцлер Віллі Брандт — 28-29 ц. м.

МІЖ УРЯДАМИ ЗАХІДНЬОЇ І СХІДНЬОЇ НІМЕЧЧИНИ ПРИЙШЛО до порозуміння щодо переведення в життя договору, що його амбасадори 4-ох великодержав підписали були щодо покращання відносин довкола Західнього Берліну ще 3 вересня ц. р. Можна сподіватися підписання того домовлення, яке списане на 72-ох сторінках машинопису, в найближчих днях.

СОВЄТСЬКА ОФІЦІЙНА АҐЕНЦІЯ ТАСС ВИЯВИЛА, що в Москві відбулася триденна конференція найвидатніших совєтських „китайологів" і що совєтський уряд взагалі вирішив переводити постійні „студії" над ситуацією в суходільному Китаї. Дотепер в Совєтах прилюдно ніколи не признавались до ведення таких студій, що їх переводиться тільки щодо країн ворожих чи невтральних. Совєтська преса твердить, що після того, як від літа цього року „зник" заступник Мао Тсе-тунґа Лін Піяо — у Китаї зросли впливи ворожих Москві людей.

ГОЛОВА ЕСПАНІЇ ФРАНСІСКО ФРАНКО ЗАЯВИВ у промові в еспанському парляменті, „кортезах", що еспанський режим тепер і в майбутньому має бути спертий на тих самих „твердих принципах". Преса коментує, що Франко виключив переведення за його життя будь-яких реформ по лінії демократизації й лібералізації режиму. Ген. Франко скінчив 75 років. Його наступником стане князь Хуан Карльос, але при дійсній владі залишиться, мабуть, теперішній прем'єр адмірал Карреро Блянко, що його опозиція характеризує, як відданого Франкові „реакціонера".

4 АРАБСЬКІ ДЕРЖАВИ ЗАЖАДАЛИ скликання Ради Безпеки Об'єднаних Націй у скарзі проти Ірану, за його окупацію трьох острівців в перській затоці, дотеперішньої посілости за місцевих емірів. Скаргу зголосили Ірак, Альжирія, Лібія і Південний Емен.

ПІВДЕННИЙ В'ЄТНАМ НЕ ПРИЙМЕ ніякого вирішення його долі третіми державами без його участи і згоди — заявив президент тієї країни Нґуєн Ван Тіє, натякнувши на можливість такого порозуміння між президентом Ніксоном і Мао Тсе-тунґом. З американської сторони Генрі Кіссінджер заявив на недавній пресовій конференції, що у нарадах в Пекіні не будуть заторкувати справ „інших держав".

ІНДІЯ І ПАКІСТАН ВЕДУТЬ ВІЙНУ. — СССР ПОСТАВИВ ДВІЧІ „ВЕТО" НА РАДІ БЕЗПЕКИ ОН

Об'єднані Нації. — Впродовж двох ночей нараджувалася Рада Безпеки Об'єднаних Націй над ситуацією, що склалася на Півдні Азії. У минулу п'ятницю 3 грудня ц. р. пакістанське летунство перевело бомбардування вісьмох індійських летовищ у відплаті за вмаршування індійських частин до Східнього Пакістану. У відповіді індійський прем'єр Індіра Ґанді ствердила, що між Індією і Пакістаном розпочалася війна. Індійський парлямент прийняв ентузіястично вістку про війну і дав урядові всі найширші уповноваження. Ситуація на воєнному фронті неясна, бо обидві сторони подають взаємосуперечні вістки про свої перемоги і великі втрати противника. Найповажнішим є офіційне повідомлення Індії, що пакістанське летунство майже цілком винищене і що індійське летунство панує над повітряним обширом. Воно, між ін. перевело бомбардування кол. столиці Пакістану Карачі. Індійці твердять також, що їхні воєнні кораблі затопили два пакістанські нищильники і пошкодили ще один корабель. З другого боку пакістанці проголосили, що вони знищили понад 60 індійських літаків. Щодо суходільних боїв, то пакістанці просунулись вглиб індійської частини Кашміру, а індійська армія ввійшла до Східнього Пакістану і посувається в сторону його столиці Дакка. Індійський уряд визнав офіційний екзильний уряд „Бангля Деш", себто Бенґальської країни, признавши таким чином одверто, що Індія змагає до відірвання Східнього Пакістану від одностайної пакістанської держави і створення з неї окремої держави бенґальців, приязно наставлених супроти Індії.

На Раді Безпеки Об'єднаних Націй ЗСА зголосили резолюцію з закликом до обох ворогуючих держав негайно припинити воєнні дії і завернути свої війська на свою територію. Совєтський амбасадор Яков Малік зголосив проти тієї резолюції „вето", 106-те з черги, що їх СССР заклав за час тривання Об'єднаних Націй. Малік солідаризувався з становищем Індії, що Індії і Пакістану не слід ставити на одну дошку. Друге „вето", 107-ме з черги, Малік заклав проти резолюції, яку зголосили вісім держав, до яких прихилились також ЗСА. Та резолюція добавила до попередньої американської вимогу, щоб пакістанський уряд створив у Східньому Пакістані умовини, які дозволили б на поворот туди мільйонів втікачів. З свого боку СССР зголосив резолюцію, яка закликає Пакістан перевести в Східньому Пакістані політичне замирення і таврує Пакістан за тамошній режим терору. Та резолюція Маліка перепала. Китайський представник Хуанґ Хуа зголосив був резолюцію з затавруванням Індії, як аґресора, але він відкликав свою резолюцію, побачивши, що вона не матиме успіху. Американський амбасадор Джордж Буш закликав членів Ради Безпеки не припинити зусиль вишукати формулу, яка внесла б замирення і заперечила загрозу, що Об'єднані Нації здискредитують себе, як установа безсильна перешкодити новій війні.

Генеральна Асамблея ОН продовжує наради про Ізраїль і арабів

Об'єднані Нації. — Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй продовжує наради про ситуацію на Близькому Сході, при чому на понеділок 6 грудня була передбачена промова ізраїльського міністра закордонних справ Абби Ебана, у відповіді на промову єгипетського міністра закордонних справ Махмуда Ріяда з минулої п'ятниці. У міжчасі ізраїльський прем'єр Голда Меїр ствердила на своїй пресовій конференції у Вашинґтоні, що Ізраїль не вернеться до своїх кордонів з-перед червневої війни 1967 року, як цього вимагають араби. Знову ж єгипетський президент Анвар Садат закинув в інтерв'ю у „Нюзвіку" американському Урядові, що той зробив йому фальшиві надії на поладнання справи відкриття Суезького каналу. Анвар Садат твердить, що він двічі запевнив Америку, що негайно „відішле" до Совєтського Союзу всіх совєтських вояків, які становлять залогу протилетунських ракет в Єгипті, як тільки Ізраїль розпічне відкликувати свої війська з окупованих ними арабських земель. Анвар Садат жаліється, що впродовж 70-ох днів не мав з Вашинґтону ніякої вістки про хід посередницьких заходів перед Ізраїлем. Єгипетський міністер Махмуд Ріяд запечечив, наче би Єгипет плянував розпочати війну проти Ізраїлю, якщо до кінця цього року ті землі не будуть звільнені.

През. Ніксон почав зустрічі з головами союзних держав

Вашинґтон. — В понеділок 6 грудня ц.р. до столиці ЗСА прибув прем'єр Канади П'єр Трудо для відбуття зустрічі і розмов з президентом Ніксоном і членами уряду ЗСА. Відбуваються ці розмови в рамцях заплянованих президентом Ніксоном зустрічей з головами союзних держав — Канади, Франції, Великої Британії, Західньої Німеччини і Японії. Під час зустрічі Трудо і Ніксона у Вашинґтоні будуть обговорювані передусім питання економічних взаємин між ЗСА і Канадою, зокрема справа скасування для Канади встановленого американським урядом в серпні ц.р. 10-відсоткового додаткового мита на більшість імпортованих до ЗСА товарів. З другого боку, ЗСА заінтересовані в постачанні сировців, особливо ж нафти, газу і мінералів із Канади до ЗСА. В урядових колах у Вашинґтоні сподіваються, що у висліді відбутих у Вашинґтоні розмов між Ніксоном і Трудо пощастить досягти порозуміння в різних спірних питаннях й усунути труднощі, які виникли останнім часом в економічних взаєминах між обома країнами. Торгівля між ЗСА і Канадою досягає суми десять більйонів долярів річно. У програмі дальших конференцій президента Ніксона з головами союзних держав передбачені зустрічі: з французьким президентом Помпіду на Азорах в днях 13 і 14 грудня, з прем'єром Великої Британії Гітом 20-21 грудня на Бермуді, з канцлером Західньої Німеччини Брандтом між Різдвом і Новим Роком та з прем'єром Японії Ейсаку Сато в Сан Клементе у Каліфорнії 6-7 січня 1972 року.

Суд над заарештованими українцями в Лондоні відложено

Лондон. — Як уже коротко інформовано, інспектори Скотленд Ярду заарештували тут попереднього понеділка, 29-го листопада, четверо українців під замітом, що вони плянували підложити саморобну бомбу в бюрі совєтського „Інтуриста", чи в готелю, в якому зупиняються совєтські відвідувачі. Між заарештованими є: 19-літня Ірина Осичко, 23-літній Богдан Каприця, обидвоє студенти, лінотипіст 23-літній Володимир Гуменюк та студент 21-літній Богдан Левицький. Вістку про їх заарештування та причину арешту подали всі лондонські газети, як також радіо і телевізія. У вівторок, 30-го листопада, відбулося судове переслухання і судову розправу відложено до 9-го грудня, продовжуючи слідство. Тим часом, заарештовані перебувають у в'язниці, бо суд відмовився звільнити їх за кавцією, потверджуючи цим, як серйозно він ставиться до цієї справи. Від рішення суду щодо звільнення за кавцією заарештовані мали право внести відклик до вищого суду.

НАРОДИЛА ТРІЙНЯТ

В Україні, де найменша майже на увесь СССР кількість народжень, зрозумілий відгомін і цікавість викликало повідомлення, що в Івано-Франківському молода мати народила трійнят, і всі вони здоровенькі, а вдома на них чекає первісток подружжя Ковальчуків, синок Василько.

РЕД. І. КЕДРИН ОБРАНИЙ НА ГОЛОВУ СПІЛКИ ЖУРНАЛІСТІВ



Ред. І. Кедрин

Ню Йорк. — У галерії Літературно-мистецького Клюбу, стіни якої були обвішані образами виставки, Клима Трохименка, відбулися тут в минулу суботу, 4-го грудня, 8-мі з черги звичайні Загальні Збори Спілки Українських Журналістів Америки (СУЖА). У ході близько шестигодинних, інколи бурхливих нарад, обрано на голову ветерана української журналістики ред. Івана Кедрина-Рудницького, який був уже головою тієї організації у двох каденціях від 1962 до 1967 р.р. і тоді зрікся того становища.

Загальні Збори відкрив голова СУЖА ред. М. Дольницький, закликавши приявних вшанувати пам'ять померлих впродовж останньої каденції членів СУЖА. Померли: пастор Володимир Боровський, Микола Ґерус, Людмила Івченко, Володимир Кедровський, Микола Пасіка і недавно Лев Лепкий. Обрано Президію у складі: Ю. Ревай — голова, П. Дорожинський — заступник і О. Звадюк — секретар. — Ю. Ревай згадує перші на еміґрації збори українських журналістів у Німеччині. Секретар Управи д-р Р. Криштальський відчитав привіти від почесного голови Спілки Романа Купчинського, заступника голови д-ра Матвія Стахова і Управи СУЖ Канади за підписами Нестора Ріпецького і Мир. Ковалишина. Д-р Богдан Олесницький привітав З'їзд від Управи Українського Лікарського Товариства.

Звіти Управи

Після виборів трьох Комісій: Номінаційної, Резолюційної і Статутової, звітував ред. М. Дольницький. Першим ділом Управи було у 1967 р. розпочати видавати власний неперіодичний журнал „Український Журналіст". Вийшли 4 його зшитки, останній у чотирикратно збільшеному об'ємі, частинно фондами меценатів, частинно власними. Внаслідку критичних голосів після появи першого числа поліпшено дальші. Переведено Світовий Конгрес Українських Журналістів. Не вдалося створити сильної Пресової Комісії при СКВУ. Переведено перший конкурс за найкращі статті, переведено перший в Америці Баль української преси, дано пожертву на УВУ. Звітодавець скаржиться, що деяких влянів не вдалося здійснити з вини „деяких чільних членів Спілки, які зайняли опозиційне становище". Скаржиться теж на деякі газети, які не містили вісток про СУЖА. Заперечує закид, наче б Спілка втратила у громаді на своєму престижі, покликуючись на численну фреквенцію осіб на

(Закінчення на стор. 7-ій)

У Ню Йорку відбувся авторський вечір Василя Софронова-Левицького

Ню Йорк. — В минулу п'ятницю 3 грудня відбувся тут у вщерть заповненій залі Літературно - мистецького Клюбу вечір, присвячений літературній творчості Василя Софронова - Левицького, який постійно живе у Торонто. Після відкриття головою ЛМКлюбу Б. Ржепецьким, доповідь „Зустрічі з Софроновим-Левицьким" та насправді про його письменницький шлях виголосив Богдан Кравців, який між іншими покликався на проголошену у львівському „Віснику" дуже прихильну для „Липневої отрути" Софронова з 1934-го року рецензію приявного на залі д-ра Луки Луцева, який писав тоді під псевдом Л. Граничка. — Уляна Любович відчитала свій сповнений сантименту спогад про рідне село Василя Софронова Стриганці і дім його батька о. Софрона Левицького. Автор Софронів, подякувавши численно зібраним за їх участь, відчитав нарис „Золота осінь", новелю „Будь щасливий, сину" й оповідання з сучасного підсовєтського життя з мотивом — психічних конфліктів, що їх переживає тамошня українська молодь. Рома Шуган відчитала нарис „Почаївська Божа Матір", образок з дому умово хворих. Режисер Степан Кряжнівський відчитав сатиричну одноактівку Софронова „Центр для регабілітації злочинців". — Спілка українських журналістів Канади, що її першим головою був Василь Софронів-Левицький, пристала Авторові за підписом її теперішнього голови Нестора Ріпецького китицю червоних квітів. Після „офіційної" частини відбулася ще довша гутірка за часм. Наступного дня відбувся літературний вечір Василя Софронова-Левицького у Нюарку, в залі Пластового Дому, у скромнішому вигляді.

У Австралії помер Первоієрарх Білоруської АПЦеркви Архиєпископ Сергій

Канберра. — Архиєпископ Сергій, Первоієрарх Білоруської Автокефальної Церкви, помер у м. Аделяїді в Австралії на 82-му році життя, дня 2-го жовтня 1971 року, і похований на місцевому грецькому цвинтарі. У мирі о. Сергій Охотенко з Житомирщини, сл. п. Архиєпископ Сергій був ченцем Богоявленського манастиря, потім виконував обов'язки душпастиря, був засланий совєтською владою, уникнув заслання під час другої світової війни, був настоятелем Собору в м. Мелітополі, прийняв у 1943 р. в Кіровоградському Соборі Єпископське свячення в лоні Української Автокефальної Православної Церкви. Коли по війні в Німеччині білоруські владики покинули свою Білоруську АПЦ й пішли до російської Зарубежної Церкви, то білоруські священики й миряни попрохали Українську АПЦеркву подати допомогу, на що позитивно відгукнулася Собор УАПЦ, а в 1948 р. в м. Констанці Собор Білоруської АПЦеркви признав Архиєпископом і Первоієрархом Владику Сергія, українця родом. Відколи Адміністратором БАПЦ в ЗСА й Канаді був призначений Єпископ Василь, сл. п. Первоієрарх БАПЦ перебував у Австралії, де опікувався білоруськими і теж грецькими парафіями. У похоронах брали участь грецький еп. Спиридон, єпископи Білоруської АПЦеркви та Грецької Церкви, священики білоруські, українські, грецькі й хорватські та сотні народу.

УКРАЇНСЬКИЙ НЮ ЙОРК

Репортаж Леоніда Полтави, світлини Юрія Вірта

1. КНИГАРНІ

(„ШВАРЦ, МИДЛО І ПОВИДЛО")

КНИГАРНЯ „ГОВЕРЛЯ"

Вже по другій годині. Надворі холодно й соняшно. Кілька днів перед тим у Ню Йорку майбутня „зима" побила власні рекорди: температура спала до яких 30 степенів. Нашвидку перекусивши (журналістичний обід) у цукерні „Веселка", в другій затишній і зразково чистій кімнаті, поспішаю до книгарні „Говерля". З її власником, д-ром Миколою Сидором Чарторийським домовився напередодні телефоном, що навідаюсь о 1-й г., але Батько-Союз ще не купив — покищо! — гелікоптера.

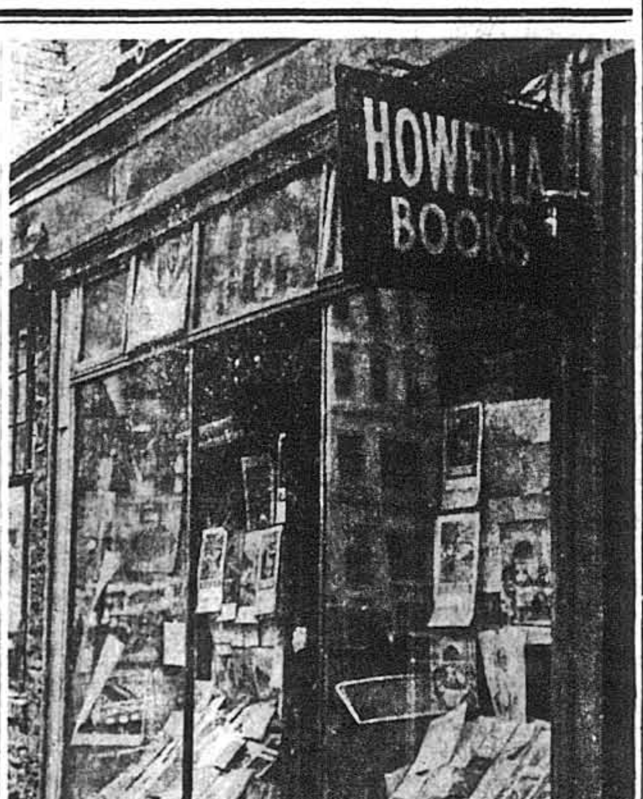
По дорозі до „Говерлі" чую кілька разів українську мову. Найприємніша була чудова пара: молода мати тримала за рученя синка чи донечку, закутану, мов цибулинку, і, переводячи через 2-гу авеню навчала: „Самому ніколи не можна йти через вулицю", а на те дитина голосно й дзвінко зауважила: „А ти, мамо, цому сама ходис?!". На це не так легко відповісти, бо доросла мама — це світ у собі, і кількарічна дитина — це також світ у собі, це окрема людина. Переходячи поруч них вулицю, так хотілось обізватись, та до всіх не обізвешся.

Д-р М. Сидор-Чарторийський „не витерпів лихої долі" і, слава Богу, не вмер на панщині, як писав Т. Шевченко, бо тут її немає: не дочекавшись гостя, він замкнув „Говерлю" й поспішав на обід. Довелось завернути і задовольнитись шклянкою яблуневого вина, розмовою з журналістом та з клієнтом, який закупив відразу українських нот на 40 долярів.

Але все по черзі. Книгарня „Говерля" довший час містилась на 7-й вулиці. Її теперішня адреса і телефон:

"HOVERLA"
238 E. 6th Street
New York, N.Y. 10003
Тел.: (212) GR 5-1190

Ще в 1949 році д-р Микола Сидор-Чарторийський вирішив, тоді як секретар Головної Управи ООЧСУ, відкрити в Ню Йорку книгарню. Та й було для кого — до Українського Ню Йорку саме влилася „свіжа кров" із Соборної України — повоєнна політична еміґрація, з чималим прошарком інтеліґенції. Після різних перипетій, він взявся за справу сам: купував у Видавництві й Книгарні „Свободи" книжки і перепродував їх у зареєстрованій офіційно книгарні „Говерля", при 7-й вулиці. Склав каталог, порозп



„Говерля" в Ню Йорку. Можна з певністю сказати, що це — книгарня.

(Закінчення на стор. 7-ій)

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65 ¢
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

УККА і дві річниці

Внутрішня координація та унапрямлювання і зовнішня репрезентація та інформація — це головні завдання Українського Конгресового Комітету Америки.

Наближаємось дуже швидко, як все у наш час, до двох важливих річниць, яких не можна оминути в праці УККА, бо їх не можна оминути в житті української спільноти в ЗСА, яку Комітет координує і репрезентує. Перша річниця, на яку УККА плянує відповідно відгукнутися вже наступного року: 50-ліття створення СССР, себто збереження давньої Російської імперії за новим фасадом. В СССР кинено на підготову до того „свята" велетенські фонди, кращих політиків і кращих мистців, навіть українську солістку Белу Руденко змусили „підготовляти репертуар до 50-річчя створення совєтської влади". У Вільний Світ, в тому й до ЗСА, потоками рине совєтська облудна пропаганда у вигляді симпозіюмів, кінофільмів, книжок, фотовиставок тощо — про „розв'язані" національні, соціяльні та інші проблеми в Совєтському Союзі... Московській облуді треба протиставитись, і тут УККА не думає обійтися лише відповідною заявою чи деклярацією: плянує дальші англомовні видання, масові демонстрації протесту, широку інформацію серед сенаторів і конґресменів і т. д.

Друга важлива річниця — 200-річчя створення Американської Держави, яка припадає на 1976 рік та яку вже від деякого часу має на увазі Екзекутива УККА. Українці дали свій вклад у розбудову і зміцнення ЗСА, нас тут немало, а політичні впливи малі, є багато мистців різного профілю — а резонанс у культурному житті країни малий, і це головно тому, що про Україну, отже й вихідців з неї, тут багато ще думають, як про „стейт"... До цієї річниці треба видати відповідну „Енциклопедію Американського Українства", треба б заплянувати на 1976 рік публікацію відповідних праць, новий концертовий і театральний, чи може й оперовий, репертуар і т. д.

Але УККА зможе дати стільки, скільки ми спершу зможемо дати на його працю. Теперішня інтенсивна кампанія збірки Національного Датку з метою доповнити Народний Фонд УККА до бодай ста тисяч долярів до кінця цього року дає нам додаткову нагоду виявити наше зрозуміння до праці УККА та її активно піддержати нашою збільшеною пожертвою.

Знову Ізраїль і араби

Коли в п'ятницю 3-го грудня розпочались в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй дебати про ситуацію на Близькому Сході, то над великою залею скляного палацу при 1-ій евеню в Ню Йорку висіло мариво нової війни, куди небезпечнішої, як були вже три попередні війни: у 1948, 1956 і 1967 рр. Тепер бо Середземне море насичене американськими й совєтськими воєнними кораблями, які — за всією ймовірністю — не придивлялися б байдуже ані арабській спробі зіштовхнути Ізраїль в море совєтськими ракетами, ані ізраїльській спробі окупувати Александрію й Каїро.

Формально йдеться про переведення в життя резолюції Ради Безпеки ОН з 22 листопада 1967 р., яка доручає Ізраїлеві відкликати свої війська з окупованих ним арабських земель „до ґарантованих певних кордонів". Ізраїль твердить, що кордони з-перед червневої війни в 1967 році не були ані ґарантовані ані певні і тому він вимагає їх ревізії в свою користь, — арабські сусіди Ізраїлю, з Єгиптом у проводі, присягають не віддати Ізраїлеві „ані п'яді землі", та ще й вимагають ізраїльських концесій для кругло двох мільйонів палестинських втікачів. Три і піврічний час від тієї останньої війни був виповнений стріляниною, безплідними мировими заходами посередників і хитким перемир'ям, яке триває дотепер. Єгипетський президент Анвар Садат загрозив, що коли до кінця цього року не буде переведене політичне замирення на базі звільнення всіх без решти арабських земель, він визволить їх війною. У відповідь на це ізраїльський прем'єр Голда Меїр заходиться у Вашинґтоні — дістати дальші суперсонічні бойові літаки, які ніби мали б зрівноважити велетенські достави зброї, що їх Єгипет і Сирія дістали від Москви...

Неможливо вийти із завороженого кола без якогось компромісу. Коли ні одна сторона не хоче компромісу, а думає поладнати справу збройно — то це їх трагічна помилка. Бо ідеться тут про інтереси не тільки Ізраїлю і арабів та СССР і Америки, але й усього світу. Тому треба „по доброму або злому" спонукати обидві сторони, щоб ішли на компроміс, який виключив би нову війну.

КОШТОВНА ПОЛІТИКА

Віддавна відома справа, що політика в Америці це коштовна штука, якою можуть займатися тільки великі багатії. Кандидати на виборні пости в Західній Европі користуються теж фінансовою підтримкою збоку багатих однодумців - приятелів, але тамошня виборча пропаганда коштує розмірно невеликі гроші просто з уваги на невелику територію й дешеві кошти роз'їздів, газетних оголошень та радіо-телевізійних виступів. В Америці все це коштує велетенські суми. Ричард Ніксон — твердить „Тайм" з 29 листопада — видав на свої вибори у 1968 р. 29 мільйонів долярів і ніби має вже запевнених 50 мільйонів на кампанію у 1972 р. Демократичні сенатори Фред Гарріс і Бирч Бейг, які зголосили були свої кандидатури у найближчих президентських виборах, зреклися їх, ствердивши, що не всилі зібрати на виборчу кампанію вище 150.000 - 160.000 дол. Сенатор Едмунд Москі вирахував, що треба йому 4 мільйони дол. на участь у перших 4-ох правиборах, а поки отримає номінацію на партійній конвенції — мусить видаткувати кругло 12 мільйонів, яких не має. Вибори у 1968 році коштували всім узагалі кандидатам на всі крайові й місцеві пости — кругло 300 мільйонів дол. Демократична партія має дотепер борг на 9,300.000 дол., а Телефонічна Компанія погрожує, що коли та партія не вирівнає свого півторамільйонового боргу і не вплатить згори другого мільйона — вона не обслуговуватиме тієї партії в 1972 р. Це задовження демократів безумовно вплинуло на рішення Сенату 22 листопада ц. р., щоб з федеральної каси субвенціонувати кандидатів на президента, при чому Республіканська й демократична партії отримали б по кругло 20 мільйонів. Президент Ніксон заповів, що він закладе „вето" проти того додатку, дармащо воно пошкодить цілому податковому законові, з яким пов'язано той додаток.

Ціла та справа безумовно ненормальна. Сенат пішов по лінії найлегшого опору, стараючися роздобути гроші на фінансування виборчої кампанії та не завдавши собі труду, щоб так усю ту кампанію зреформувати, щоб вона не з'їдала таких велетенських сум. Правда, вони підсилюють різні галузі господарства, бо користають з них радіо - телевізійні стації, летунські й залізничі лінії, пошта й телефон, газети і друкарні, але властиво нарід, як цілість, користи з отієї галасливої кампанії не бачить. Спонзором того додатку до податкового закону, дуже штудерного, який морально зобов'язував би платників податку додати по одному долярові з призначенням його на ту чи іншу політичну партію, — внескодавцем був демократичний сенатор Джон Пестор з Ровд Айленду, який в 1966 році пробував перевести такий самий закон—тоді без успіху. Тепер за його внесок, поставлений на голосування несподівано, без переведення попереднього переслухання в Бюджетовій Комісії, отримав 52 голоси, проти нього голосували 47 сенаторів. Голосували „за" — всі з вийнятком двох — демократичні сенатори, а „проти" — всі, за вийнятком трьох, республіканські.

Це несправедливо кидати на платників податків вину за погані закони, що стосуються тієї точки 1-ої статті Конституції, яка говорить про „Час, місце і спосіб переведення виборів сенаторів і конґресменів..." Якщо у нинішньому часі з поширенням території ЗСА до 50-ти стейтів і таким розвитком техніки, що його не могли передбачити батьки Конституції, якщо ці закони перестарілі, треба змінити їх. Треба перевірити, чи доцільно зберігати надалі систему стейтових правиборів, — чи доцільно, щоб вибори тривали аж близько вісім місяців, бо від перших правиборів у Гемпширі в березні до виборів у листопаді — чи не можна той час скоротити так, як це є в Британії й усіх інших західньоевропейських країнах?! Чи не можна зірвати з традицією такої завзятої і галасливої виборчої кампанії, коли найповажніші аналітики давно вже ствердили, що насправді тільки дуже малий відсоток виборців дає на себе впливати партійній аґітації.

Палата Репрезентантів і Сенат не погодилися щодо оплачування президентської виборчої кампанії з податкових грошей. Вони рішили взагалі відкласти ту справу — до виборів у 1976 році і таким чином насправді поґребали той проєкт. Зате Палата Репрезентантів прийняла 1 грудня законопроєкт про видаткування кандидатами на „засоби комунікації" найвище 13,900.000 дол., з того на радіо-телевізію по 8,400.000 дол. Це все одно велетенські суми. Хоча ми не живемо в часах Атенської республіки, коли до найвищих державних становищ дійшов Аристид, спадщина якого була замала на покриття коштів похорону, — проте таки недобре, коли на видатні виборні пости можуть старатися тільки мультимільйонери.

і. к-н

МАЙСТЕР - ГАНЧАР ОПІШНІ

В Італії в листопаді 1971 р. закінчилась Міжнародна Виставка кераміки, на якій український ганчар з Полтавщини Іван Білик був відзначений почесним дипльомом. Ганчарством займалися кілька поколінь у його родині, в славній Опішні, виробляючи прегарний глиняний посуд, прикрашуваний українським народним орнаментом. Цю традицію продовжує майстер Іван Білик. Цікаво, що за повідомленням московської „Правди" з 16 листопада, його „недавно прийнято до Спілки Мистців СССР" — не до Спілки Мистців Української ССР...

УКРАЇНСЬКІ ДОШКІЛЬНІ ДНІ

У днях 22-24 жовтня ц. р. відбулися у Філядельфії Українські Дошкільні Дні за почином і заходом Осередку Дошкілля ЗСА, що координує працю жіночих організацій, які займаються дошкільним вихованням. Ціллю УДД є створення однорідної суцільної системи дошкільного виховання і поширення сітки українських дитячих світличок.

Виставка дитячої літератури, виставка посібників і світлин із зайнять та імпрез поодиноких дитячих світличок дали гарне тло, на якому проходили доповіді, загальні збори Осередку Дошкілля та заснування секції учительок дошкілля при Осередку Дошкілля. Секція та має розвинутися у професійну організацію учительок дошкілля. Організація ця є дуже потрібна не тільки для перегляду фахових сил, тих, що зараз ведуть світлички, але й для реєстрації тих, які займалися тією справою на Україні, як також молодих сил, що покінчили відповідні студії в Америці, є добре обізнані з новими методами навчання. Зорганізувавшись у професійну одиницю, учительки мали б нагоду на спільних з'їздах і конференціях передискутовувати всі проблеми, пов'язані з веденням дошкільного виховання, на спільних панелях, доповідях чи семінарах ділитись своїм досвідом і новими надбаннями у виховній ділянці.

Українське дошкільне виховання, дитячі світлички мають недомагання, що повинні і мусять бути усунені. Саме в тій площині ця справа була представлена на УДД. Щоб стати повновартною установою, дошкільне виховання мусить мати певні елементи. Крім дітей, що є підставою і вихідною у веденні дитячих світличок — дитячі світлички мусять мати відповідне приміщення, фаховий персонал, відповідну програму, посібники, що не тільки забавляють дітей, але й розвивають їх інтелектуально, приготовляючи до школи і життя. Дошкільне виховання є нині темою психологів і педагогів. Нові наукові досліди відкриття, нуклеарна доба, що в ній живемо, змінили вимоги до людини, до її знання. Все це змінює ментальність дитини. Психологи твердять (Б. С. Блюм), що між 3-6 роком життя дитина розвиває 50% своєї інтеліґенції. Дошкільне виховання є включене тепер у шкільну систему. Цей вік дитини коротко триває і занедбаним не може бути.

Як та справа виглядає у нас? Число світличок — 28, що їх ведуть жіночі організації ніяк не заспокоюють потреб нашої громади. За американською статистикою 3% населення це діти у дошкільному віці. Прийнявши дуже загально, що в Америці є 500.000 українців активно суспільно наставлених, то число дітей, що користають із дошкільного виховання повинно бути 15.000. Зараз це число доходить до 1.000. Значить, на тім відтинку ми не працюємо належно. Взявши до уваги те, що кожна світличка має пересічно двадцятеро дітей, то, щоб заспокоїти мінімально вимоги нашої громади, число світличок належить піднести до 75, або принаймні до п'ятдесят. На це потрібно матеріяльної допомоги. Справа світличок, це не тільки справа організацій, що ними займаються, це справа цілої української громади, якщо ми свідомі, що дитяча світличка це підставова клітина української виховної системи, що фреквенція у доповняльних школах маліє з року на рік, та що молоді батьки посилають своїх дітей до американських світличок, бо наші, на їх думку, не заспокоюють цих потреб. Рідко наші світлички сходяться більше як раз на тиждень, отже є тільки зустрічами дітей і не можуть розвинути відповідної програми, щоб виповнити своє завдання. Треба, отже, співпраці цілої громади, батьків і тих чинників, що мають відношення до виховання молоді.

Крім скоординованої праці батьків і громади потрібні ще фонди. Щоб піднести рівень вже існуючих світличок, належало б кожній з них додати около 200 дол. на закуп відповідних посібників, а на організацію нової світлички потрібно 500 дол., значить на закуп устаткування, приймаючи, що користати вони будуть з приміщень наших народних домів чи церковних заль. Це допомога тільки у початковій стадії, бо опісля світлички засадничо самі себе оплачують.

Сума 20.000 долярів не така велика, щоб ми, громада, не могли цього зібрати. Ця тема була дискутована на УДД і там схвалено звернутися з цим до громади. Наша громада мусить усвідомити собі важливість українського дошкільного виховання та зрозуміти, що ця справа потребує так само фінансів, як кожна інша громадська установа. Дитячі Світлички, як вже сказано, є справою не тільки поодиноких організацій, це справа цілої громади, що вимагає співпраці і піддержки загалу. Ми дуже жертвенні, фінансуємо мільйонові установи, та мені здається, що будуємо покрівлю без підвалин. Цією підвалиною є власне дитячі світлички — без них ми поволі перестаємо існувати, бо діти, що від ранніх літ будуть перебувати у чужім середовищі, в тім випадку у чужомовній дошкільній установі, раніше чи пізніше зірвуть з українством. Рідна мова, яку вони вивчають у пізнішому віці, все буде для них, як і українство, другорядною. Постанова співпраці цілої громади у справі виховній була прийнята на 10-му Конгресі УККА, де було схвалено створення Виховних Освітніх Рад при відділах УККА для координації виховної дії. На жаль, та ухвала не є зреалізована, і тому ще раз звертаємось до компетентних чинників і цілого українського загалу піддержати справу українського дошкілля.

Олена Климишин

Виховна референтка Головної Управи СУА

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редаґує інж. Лев Яцкевич

ІНТЕЛІҐЕНТНЕ ЖИТТЯ У ВСЕСВІТІ

Кожну нову концепцію знання люди розглядають під кутом користи, яку вона принесе людині.

А яку, мовляв, користь може принести людству нав'язання контакту з іншими цивілізаціями у всесвіті? В першій мірі така конфронтація дасть людині свідомість і певність, що вона не є самотня у вселенній і що десь між холодними зорями Молочного Шляху живуть інтеліґентні істоти. Раз ми нав'язали з ними контакт, ми можемо одержати від них цінні інформації, що можуть докорінно змінити ціле наше життя та розв'язати проблеми, які ми може ніколи не були б в силі розв'язати, наприклад проблему протиґравітаційности чи довговічности. На тему можливости міжзоряного життя появився цілий ряд книжок, між ними „Інтеліґентне життя у всесвіті" д-ра Франка Дрейка, наукового дослідника надземних просторів Корнел університету, яку вважають загально найкращим посібником ексобіології, себто науки про позаземське життя.

З ім'ям Дрейка зв'язана будова 1,000-стопового радіо - телескопа в Аречібо, в Порто Ріко, що під теперішню пору вважається найбільшим радіо - телескопом світу. Перед вступом до Корнельського університету, він очолював секцію місячного та плянетарного знання в Струміно - Погінній Ляборторії Каліфорнійського Інституту Технології, а ще раніше керував проєктом „Озма" з рамени Національної Радіо - Астрономічної Обсерваторії в Ґрін Бенк, в Західній Вірджінії. Цей проєкт був 3-місячною спробою виявити сиґнали інтеліґентного життя у всесвіті. В цій короткій статті бажаю познайомити читачів з головними думками цього американського ексобіолога, що зокрема сьогодні є дуже актуальні у зв'язку з полетами американських та совєтських керованих ракет довкруги плянети Марс.

Ще чверть століття тому плянетарні системи та розвиток життя на них вважалися, якщо не унікальним, то принаймні дуже рідкісним явищем в нашій Ґалактиці, якого наша технологія не спроможна виявити чи підтвердити. Цей погляд змінився діяметрально в останніх роках у висліді наполегливих астрономічних дослідів та драматичного розвитку техніки. І сьогодні наука прийшла до висновку, що всесвіт є засіяний більйонами плянетарних систем, на яких проходить розвиток органічного життя та існує низка цивілізацій на різних ступенях розвитку. У висліді цього погляду постала нова ділянка знання позаземського життя, відома під грецькою назвою ексобіології.

Як відомо, для зародження та піддержання органічного життя, плянета мусить кружляти в такій відстані від сонця, щоб температура на її поверхні була в проміжжі між кипінням та замерзанням води. Ця границя температур відноситься лише до органічного життя на земній хемії вуглецю, який проте з огляду на його спроможність творення різнородних хемічних сполук, вважається основним елементом більшости органічного життя у всесвіті. Хоч наша ширша батьківщина — ґалактика обертається тільки один раз на 200 мільйонів літ, але цей крутильний момент з допомогою ґравітаційних сил та світляного тиску вистачає для постійного вирощування з газо - пилових хмар мільйонів зір, плянет та місяців, з яких багато стає колисками органічного життя. Найновіші астрономічні досліди підтверджують, що майже кожна зоря оточена плянетами, яких число коливається між 8 та 12. Скільки з тих плянетарних систем розвинуло в себе органічне життя та виростило інтеліґентні породи, важко сьогодні відповісти. Одиноким джерелом нашого знання в тім напрямі є історія життя на нашій плянеті Землі, що для його піддержання та проіснування зміняла постійно форму та барву своїх пород і устатковувало їх оборонною зброєю, панцером — радарним промінням, електричним світлом та інтеліґенцією, що виявилася найважливішим фактором не тільки для його проіснування, але й бурхливого розвитку людської раси. З цього логічний висновок, що на кожній плянеті, пригожій для розвитку органічного життя, інтеліґентні породи мають можливість розвитку впродовж кількох більйонів літ свого існування. Щонайменше половину цього часу зужитковується на хемічну еволюцію клітин, друга половина йде на ланцюгову еволюцію організму та вирощення інтеліґентної породи, яка з черги для свого розвитку і проіснування мусить витворити заавансовану технологію і цивілізацію. Якщо тепер така заавансована цивілізація існує денебудь у вселенній, то вона має змогу дати знати про себе та відкрити існування людей на Землі. Коли цього досі не сталося, то це або доказує, що

(Закінчення на стор. 3-ій)

Панас Феденко

МИНУЛО ПІВСТОЛІТТЯ

ЗИМОВИЙ ПОХІД АРМІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ 1919-1920 РР.

(8)

3-го грудня тут відбулася нарада уряду УНР з участю С. Петлюри, І. Мазепи та інших. На нараді були присутні представники війська: командир армії УНР Василь Тютюнник, Євген Коновалець, Андрій Мельник та інші. Тоді голова уряду І. Мазепа вніс пропозицію: уряд і армія УНР продовжують боротьбу за волю України в інших формах, як війну партизанську.

Вранці 4 грудня мені та міністрові праці Осипові Безпалкові доручено скласти Деклярацію уряду УНР до війська і народу України. Коли перечитую цю Деклярацію нині, то дивуюся, як швидко ми її склали. Кожний з нас почав писати свій проєкт самостійно; потім ми ці проєкти об'єднали в суцільний маніфест, дали зробити кілька копій на машині і роздали членам уряду.

І змістом і формою ця Деклярація творила цілість, бо давала опис внутрішньої і міжнародної ситуації, в якій знаходилася Україна в той час. Деклярація уряду УНР, датована 2 грудня 1919 р. Любаром (щоб не вживати назви „Чортория"), була в своїй частині актом обвинувачення проти урядів західніх великодержав, що помагали ворогам українського народу і нищили бойову силу української армії, не допускаючи на територію УНР зброї, ліків і санітарного майна. В Деклярації уряду УНР читаємо:

„Доля судила, що український народ на шляху до самостійного життя не мав реальної підтримки серед держав світу. Територія України вважалася і вважається як принадна здобич для кожного, хто може свої бажання піддержати оружною силою, а не як хата вільного українського народу і свобідних рівноправних меншостей цієї країни... За час цієї боротьби в боях полягло велике число нашого вояцтва, а ще більше вільних синів України гинуло від усяких заразних хвороб. Держави світу не тільки байдуже дивилися на те, що український народ гине без найменших санітарних засобів, а навіть забороняли привозити на Україну потрібні нашому війську лікарства... Бичований і знеможений піднімався він у своїм завзятті до свого самостійного життя, до нових спроб стати вільним і самостійним громадянином світу. І напевне наше робітниче й селянське військо виконало б своє завдання, якби тяжкий іспит історії не знесилив матеріяльно і морально наших організованих сил".

Далі в Деклярації сказано:

„Перехід Галицької Армії на сторону Денікіна поставив нашу Армію в надзвичайно тяжке стратегічне і матеріяльне положення, бо одночасно з передачею ворогові сили військового майна для його наступу була відкрита головна комунікаційна лінія... В зв'язку з зазначеним станом річей Правительство Української Народної Республіки заявляє, що воно тимчасово переходить на інші способи боротьби за нашу державність... Правительство не припиняє своєї діяльности і доложить всіх сил, щоб боротьба українського народу за визволення була доведена до успішнього кінця".

В деклярації стверджено, що реакційний російський режим генерала Денікіна поставив „проти себе трудящий народ України, всю українську і не-українську демократію. Понад Дніпром ідуть великі повстання українського народу проти російських чорносотенних завойовників".

Уряд УНР у своїй Деклярації перестерігав націю перед будь-якими надіями на большевицьку Росію:

„Український народ та наше республіканське військо знає, що в большевизмі порятунку немає. Большевицький комунізм на українському ґрунті не приймається. Він може посіяти тільки нову міжгромадянську війну, нове кровопролиття і втретє знищити Україну матеріяльно. Вояки Української Армії і ввесь народ України! Нехай ваша віра в нашу народну справу не захитається ні на мить! Тяжкий момент, який переживає наш Рідний Край, вимагає від нас великої самопожертви. Але ніщо на світі не дається без боротьби".

У Деклярації згадано, що боротьба українського народу за волю стала відома в світі і знайшла прихильників у демократичних колах різних країн.:

„Всесвітній Соціялістичний Конґрес в Люцерні 8-го серпня цього року одноголосно признав Українську Народну Республіку... Нехай живе вільний народ України і його незалежна Народна Республіка!" (Ориґінал цієї Деклярації уряду УНР зберігся в моєму архіві. Повний текст, без змін і скорочені видруковано в моїй книзі: „Ісаак Мазепа — борець за волю України", Лондон, 1945 року).

Згадка про Соціялістичний Конґрес у Люцерні (Швайцарія) і його резолюцію в справі України призначена для тодішньої ситуації. В тому конґресі взяли участь — д-р Борис Матюшенко (від соціял-демократів) і проф. Мих. Грушевський (від соціял-революціонерів). Разом з ними діяли на цій конференції делеґати соціялістичних партій Естонії, Латвії, Литви, Вірменії, Грузії, Північного Кавказу. Соціялістичний міжнародний з'їзд висловив у резолюції своє задоволення, — „бачивши, як відроджується незалежність народів, котрі визволилися від панування держав, до яких їх прилучено насильством".

В цьому з'їзді в Люцерні взяв участь відомий провідник російських соціял-демократів Павло Аксельрод, що був приятелем Михайла Драгоманова. Він голосував за визнання цим конґресом самостійности України та інших неросійських народів, що до революції 1917 р. належали до Російської імперії. Російські соціял-революціонери здержалися від голосування.

Постанова Люцернської Соціялістичної Конференції мала моральну вагу. В урядах великодержав, що мали рішальне слово в европейській політиці (Англія і Франція), соціялісти не брали участи. В Парижі й Лондоні уряди, з участю Клемансо, Ллойд Джорджа, Черчілля та інших, вважали, що слід помагати Польщі та „білій" Росії. В тодішніх обставинах, коли Україна була оточена з усіх боків хижацькими ворожими силами, згадка про прихильну до нас резолюцію міжнародної соціялістичної конференції приносила нашим воякам надію на перемогу нашої справедливої справи.

Проєкт Деклярації уряду УНР, що ми з О. Безпалком скомпонували в Чорториї, був затверджений урядом майже без змін.

Коло 5-ої години 4 грудня зійшлася нарада уряду з участю делеґатів від війська. Присутні були голова Директорії С. Петлюра, прем'єр І. Мазепа та інші члени уряду. Від Армії УНР були на нараді: Мих. Омелянович-Павленко, Василь Тютюнник, О. Загродський, Є. Коновалець, Юрко Тютюнник, Є. Мішковський, А. Долуд, В. Трутенко (він заступав Ол. Удовиченка, командира 3-ої Дивізії, що занедужав на тиф).

Мені довелося оголосити на цій нараді Деклярацію уряду УНР. Делеґати армії заявили згоду з її змістом, казали, що Деклярація висловлює настрої і надії війська. Зокрема Юрко Тютюнник підкреслив у промові, що в його Київській дивізії старшини й козаки рвуться до дальшої боротьби й перемоги.

Несподіванкою для учасників наради була заява командира Січових Стрільців Є. Коновальця. Він повідомив, що його частина демобілізується, бо „дальша боротьба безвиглядна". Ці слова викликали гостру реакцію М. Омеляновича-Павленка і невдоволення інших учасників наради.

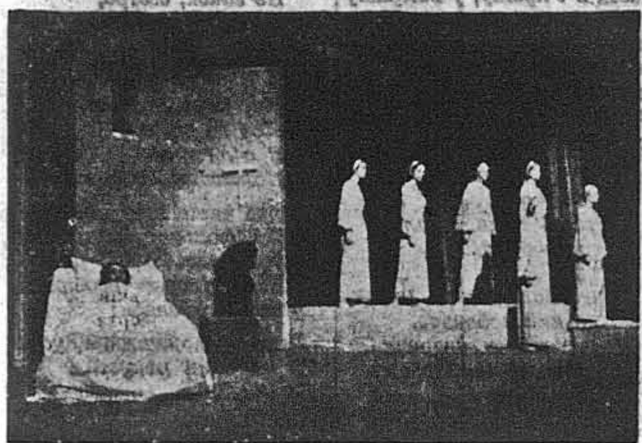
Література Мистецтво Розвага

РІК VIII. ГРУДЕНЬ 1971 Ч. 3 (79)

Йосип Гірняк

МОЛОДЬ — ЛЕСІ УКРАЇНЦІ

РЕФЛЕКСІЇ ПІД ЧАС ЮВІЛЕЙНОЇ ВИСТАВИ В 100-РІЧЧЯ НАРОДЖЕННЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ



Сцена з драматичної поеми „Грішниця" в поставі Студії Мистецького Слова

Фото: О. Старостяк

Широким гомоном рознеслись по всіх-усюдах української діяспори святочні відзначення століття з дня народження Лесі Українки. Ювілей цей сколихнув любителів мистецького слова і вони, по мірі своїх спроможностей, склали цінні данини на жертвеннику слави і пошани великої письмениці України. Левину долю цього труду взяла на себе середньошкільна, студентська та театральна молодь, і вона гідно виконала те почесне завдання. Вимовним свідченням про те, можуть служити газетні звіти про ювілейний рік Лесі Українки.

В Ню Йорку відома українському громадянству „Студія Мистецького Слова" — Лідії Крушельницької, започаткувала ювілейну річницю постановкою „Лісової пісні", а оці 20 і 21 листопада ц .р продемонструвала інсценізацію монтажу з творів Лесі Українки, що нею Організації метрополії, вшанували 100-річчя з дня народження Письменниці. Обидві вистави ті, як і зрештою вся діяльність „Студії" Лідії Крушельницької, заслуговують особливої уваги.

Сім років тому, артистка Лідія Крушельницька відкрила „Студію Мистецького Слова". З перших днів своєї діяльности, артистка виявилась неабиякою організаторкою, педагогом і режисером. Її пощастило згуртувати біля себе активних співробітників-хореографів, декораторів, музиків і нарешті: батьків дітей, які стали енергійними помічниками в щоденній праці тієї установи. Ініціяторка „Студії" намітила перед собою мету, не тільки прищеплювання любови та уваги до рідної мови серед шкільної молоді (цим і до неї займалися і займаються українознавчі школи та курси), але й організацію „Театру Молоді". Завдання цікаве, оригінальне і відповідальне. І все ж, за останніх 7 років, ми мали змогу бути глядачами чимало вистав: – казок, п'єс, святочних імпрез та літературних вечорів, якими обдарувала „Студія Мистецького Слова" громадян не тільки Ню Йорку.

„Студія" Л. Крушельницької, може й мимо власної волі, заповнила зіяючу прогалину, а саме: відсутність постійного театру. Її спорадничі вистави, глядачі радо відвідують, з цікавістю стежать за ними і з великою прихильністю, ба, навіть з ентузіязмом вітають.

Перед очима глядачів проходить безприкладний процес — процес росту, з ранніх дитячих літ, молодих акторів і молодечого театру, який з кожною новою виставою утверджується, як мистецьке явище. Нам доводилось не раз, на своєму обличчі, висушувати сльозу радости, приглядаючись тому ростові молодого покоління, по цей бік кордону Батьківщини. Може ніхто із них не вибере собі театрального шляху, може життя багатьом із них стелить іншу дорогу, але можна бути певним, що вони вже ніколи не забудуть милозвучної рідної мови, чару та сили мистецького слова великих поетів України. За це слід скласти щирі подяку Лідії Крушельницькій та її співробітникам-помічникам.

***

В програмі ювілейної вистави режисер Л. Крушельницька включила уривки з драматичних поем і цілий етюд, в яких Лесю Українку найбільше цікавило життя, розвиток, рух і боротьба ідей, колізія не між героями, а між ідеями. Тому в монтаж ввійшли окремі частини із поем „Прокляття Рахилі", „Одержима", цілий драматичний етюд „Йоганна жінка Хусова", уривок із „Адвоката Мартіяна", драматична поема „Грішниця" та дві сцени з драматичної поеми „Бояриня", які вимовно відповідали вище згаданим зацікавленням Поетеси, української громадянки і патріотки.

З легкої руки київських чорносотенців, які після першої вистави „Блакитної троянди" кинули крилате твердження про „несценічність" драматичних творів Лесі Українки, українському театрові довелось поламати чимало списів, заки поталанило переконати навіть доморослих скептиків, що воно далеко не так! Причина довшої живучости цієї теорійки рецензентів із „Києвлянина" і „Київського слова" була в тому, що Леся Українка на багато років, своїми драматичними творами — випередила сучасний їй український театр. Сьогодні вже не та ситуація . . . Після Курбасової реформи нашого театру і перевишколу українського актора на базі світової клясичної літератури, твори Лесі Українки засіяли всіма сценічними райдугами. В цьому переконують навіть такі вистави українських театральних гуртків на еміґрації як — „Камінний господар", „Лісова пісня", „Бояриня", „Оргія", „Касандра" і нарешті „Монтаж із драматичних творів Лесі Українки" у виконанні „Студії Мистецького Слова" Лідії Крушельницької.

Інсценізація окремих частин із шести різних творів, що віддзеркалюють ідейний та творчий світ великої Письменниці, зведені режисером в один стилевий вузол, обрамлений однобарвним принципом сценічного оформлення, пов'язані дотепними музичними антрактами, створили нерозривне мистецьке видовище. Різні теми,

(Закінчення на стор. 6-ій)

Іван Кедрин

МИКОЛА БУТОВИЧ І ЙОГО ТВОРЧІСТЬ

Відкриваючи 5 років тому посмертну виставку творів Миколи Бутовича у Філядельфії, Петро Андрусів сказав: „Микола Бутович відійшов від нас фізично, але своїм духовим дорібком, своїм мистецтвом є далі між нами, повний буйного, стихійного життя, і житиме в наших серцях та в історії нашої культури так довго, як довго на світі будуть українці . . ." Це не пусті слова, бо 21 грудня цього року минає 10 років, як після короткої важкої недуги відійшов Микола Бутович, він є „між нами" просто тому, що при всіх великих талантах, що їх знає новітнє українське образотворче мистецтво — ніхто не зайняв його місця. І ніхто його не займе, бо не відповідає правді фраза, наче б „нема незаступних людей". Насправді не можна заступити творців таких оригінальних, з такою виразною печаттю особистости і таких унікальних.



Микола Бутович

Про Миколу Бутовича писали вже першорядні мистецтвознавці, чужі і свої, з нагоди його виставок в різних містах і різних країнах, у Празі, в Берліні й Парижі, у Львові й Ню Йорку, — він сам про себе писав напів жартівливо, напів глумливо. У такому самому прикметному йому стилі дав інтерв'ю для „Голосу Америки", а після його смерти появилися оцінки його життя і творчости таких авторитетів, як С. Гординський, Антін Малюца, Іван Кейван, Юрій Соловій . . .

У всіх тих писаннях червоною ниткою в'ється ствердження прикметних для Миколи Бутовича, як людини, рис: його завзяття, непосидючости, гону до мандрівництва, щоб пізнавати світ і людей, його муравлиної роботящости у студіюванні української історії, етнографії й мітології, невичерпних джерел його творчости, його тонкого відчуття гумору, його вояцького патріотизму, з відразою до фрази й реклями. І в усіх оцінках творчости Миколи Бутовича кожний мусить звернути увагу на його глибоке фахове знання здобуте у високих мистецьких школах у Празі й Берліні, та цілком вийняткове поєднювання сутоукраїнської тематики з новітніми мистецькими течіями у широкому світі. Коли Любов Дражевська запитала його в радіо-інтерв'ю „Чи він вважає себе приналежним до якогось мистецького напрямку", Бутович відповів: „В Західній Европі і в Америці всі малярі мають вільну руку обирати собі певний мистецький напрямок. І яких тільки напрямків тут нема: експресіонізм, кубізм, сюрреалізм та багато інших. Я сам собі створюю напрямок. Я шукав і шукаю своєї мистецької дороги в темах пов'язаних з українським народним побутом, з українським народним коренем, починаючи з старовинних вірувань ще з дохристиянських часів, і в колядах, піснях і леґендах. Як мистець — я міняюся. Сьогодні я не такий, яким був десять років тому і не знаю, яким буду через кілька років . . ."

У творах Миколи Бутовича відбивалася, як писав про нього Володимир Січинський — „невмируща сила українського духа, повна вібрація життя, бадьорий настрій. Ніколи не покидає його гумор і дотеп, часами вони сильні і колючі, що доходять до сатири і памфлету. Висміює він український хуторянський етнографізм, простацтво, примітивізм, але ніколи його сатира не має характеру зневаги, чи озлобленого роздратування, а навпаки, вона погідна, будуюча . . ."

Микола Бутович був „par excellence" українським малярем, проте він не засклеплювався в українському ґетто і своїми успіхами на міжнародних виставках він доказував, що українська тематика ні трохи не шкодить малареві, який знімається понад пересічність. На прикладі Миколи Бутовича виправдувалась давня правда, що не тема, а виконання рішає про вартість твору, однаково в літературі, як в образотворчому мистецтві. Маляр чи письменник може розславити ім'я своє і через себе свого народу твором з цілком чужою тематикою, або й рідною тематикою, але в одному і в другому випадку під умовою — високомистецького підходу, прецизійного виконання. Для нас Микола Бутович тим особливо цінний і неповторний, що він був таким українським і що в українстві він дошукувався тих первнів, що їх переочували і переочують інші найталановитші наші мистці: не стало Бутовича і не стало відьом, мавок, лісовиків, чортовиння, українських демонів, переказів і повірок, переданих з тонкою фінезією з української мітології й етнографії, але з відкиненням етнографізму. Бо Микола Бутович не леґковажив тематики, вибирав українську, але дбав за найвищу мистецьку форму.



Могила Миколи Бутовича на Українському Православному Цвинтарі у Бавнд Бруку

Очевидно, що Бутович із своєю непосидючою вдачею і своєю буйною уявою не засклеплювався в темах і сюжетах української історії, етнографії й мітології, як і не обмежувався до малярства однією технікою. Він був графіком найвищої кляси, якого ставлять сьогодні біля Нарбута і Ковжуна, — він і здобув собі славу своїми ілюстраціями, обкладинками, екслібрісами та друкарськими знаками, виконуючи замовлення для видавництв і фірм українських, чеських, німецьких, французьких. Він чудовий портретист, часто в гротесковому жанрі, карикатурист, але й автор пейзажів й ікон. І в усьому — широкий розмах і в такому прикметному стилі, що не треба ніде його підпису на будь-котрому творі, щоб знати, що це Бутович . . .

У 10-тиріччя його смерти варто пригадати, що народився він у грудні 1895 року на Полтавщині, з давнього козацького роду і тих своїх предків згадував — трохи з гордістю, трохи з гумором. Скінчив російський кадетський корпус і військову школу, служив у першій світовій війні в російському війську, попав в австрійський полон, з якого невдачно втікав. Після Берестейського миру включився в Армію УНР і перебувши з нею цілу визвольну війну, залишився вірним ідеї УНР, але ніколи не чванився своїм військовим минулим. З табору інтернованих кол. вояків утік до Чехо-Словаччини, вступив до Академії мистецтв і до Вищої мистецько-промислової школи в Празі, а після того студіював в Академії графічного мистецтва в Ляйпціґу, яку скінчив 1926 року. На різних виставках і конкурсах отримував нагороди, навіть при великій конкуренції. У Ляйпціґу видав альбом дереворитів п. н. „Українські духи". З Німеччини переїхав до Парижу, виставляв і навіть продав один образ в тамошньому „Осінньому сальоні", захоплювався Парижем, як мистецьким центром, але меляхолійно ствердив, що трудно вижити серед 60 000 кваліфікованих суперників. Вернувся до Праги, відтіль до Львова. Їздив теж до Югославії і на Закарпаття. У кожному осідку свого перебування був активний, скрізь ставав одним із перших мистців. У Львові належав до славетного гурту АНУМу, молодих творчих мистців, що внесли в українське мистецтво подих Заходу, нав'язуючи водночас до давніх первнів українства — у тематиці й стилі. За другої світової війни перейшов долю інших втікачів — через табори в Німеччині до Америки. У Ню Йорку працював у великій текстильній фірмі, як „дізайнер", але дійсне задоволення знаходив у творчості в невеликому своєму домі в Риджфілд Парку, Н. Дж., де мав тишу і спокій. У тому містечку, вийшовши вранці по газету, впав на вулиці недалеко свого дому 2 грудня 1961 року, а 21 грудня помер у місцевому шпиталі. Залишив вдову Тетяну, сина Миколу, що недавно одружився також з Тетяною з дому Красій, і доньку Арку, тепер в університеті. Ще за його життя, у 1956 році появилась його монографія, але та невеличка книжечка, де нема різнобарвних зразків його творчости, не всилі віддзеркалити величі того творця, його ролі в історії українського мистецтва і втрати, яку зазнало українство з його смертю.



Екслібріс В. Чапленка виконаний М. Бутовичем



Микола Бутович: „Танок маріонеток" 15. IX. 1971

Міра ГАРМАШ

***

Дні важкі під сірим небом,
Де чужий, зрадливий бог . . .
Монотонність нищих буднів,
Лиш гіганти многолюдні
І ні подиху епох!
Дні, що тліють, не згоряють, —
Ржаві кільця ланцюга,
Не сміються, не ридають,
Лиш як гілочка суха
Ломляться, падуть вдолину
На вогкаву, мертву глину,
Без прокльону й п'ястука.
Опору, борні і бурі,
Щастя бою, перемог,
Не зішле нам бог понурий,
Тільки свій, правдивий Бог!

Володимир ЯНІВ

В ГАРМОНІЇ РОКІВ

(Лірична синтеза життя)

I

(Юність)

О, юна радосте стихій,
що змінить світ і знищить зло, —
Мозаїкою дні та дій,
Вітражем барвним стане скло
У смерчі й радості стихій . . .

Стаккато соняшне свободи —
Полів, потоків, полонин —
В жагучій пристрасті походу
Пастелі мрій чаклує в чин
Гарячим подихом свободи.

І вічність тільки в русі й в чинах,
І сон всіх снів та мрія мрій:
Умерти в славі на вершинах
І статись прикладом для дій,
Як вічність в ритмі, русі й чинах.

II

(Розквіт)

О, казко жертви й обов'язку
Ув обручі важких змагань,
Що змінюєш проклін у ласку,
Роздмухуєш в пожежу грань
І з обов'язку твориш казку.

Є тільки шлях, одна дорога,
Нема в ній меж, ні вороття, —
В змаганні світлого та злого
Пд істину та зміст буття
Веде мій шлях, стрімка дорога.

Ніколи забагато світла!
І в присмерку та в тьмі ночей
Заквітне усмішка привітна
Десь завжди в глибині очей,
В шляху із темряви до світла.

III

(Зрілі мрії)

Далека мріє між зорями,
В промінні, в синіх небесах,
У нас, між нами, понад нами,
В днів дійсности чи в ночі снах,
Химерна мріє між зорями.

В састі раннього туману,
У срібнім шепоті краплин,
Чи в блискавицях урагану,
У течії швидких хвилин,
Що є й нема їх у тумані.

Натхненнице в розпуці й в щасті,
Раз як пожар, то тільки грань,
Що скоро гасне й світить ясно
Свічадом світлих сповідань,
Химерна мріє в злі й у щасті.

Алла КОССОВСЬКА

ОСІННІЙ РАНОК

Сонце над містом, сонце над містом!
Випливло з хмар, все наситило змістом,
Стало все ясним, іскристим, барвистим . . .
Сонце над містом!
Сяють машин кольорові капоти,
Геть відійшли невиразні турботи,
З хмарами разом, зникли вгорі, там . . .
Сонце над містом!
Наче в душі знов розкрилось віконечко,
Добридень, сонечко, добридень, сонечко!
Ось, по асфальті підстрибують зайчики,
Гей, самохід, не дави, проїжджай собі!
Сонце над містом, гаряче і радісне
І вже ніщо не стоїть на заваді нам
В парку гуляти, осіннім, безлистим . . .
Сонце над містом!

Архипенковий „Шевченко на засланні" вилитий знову у бронзі



Олександер Архипенко за роботою над погруддям „Шевченко на засланні"

Створене 1934-ого року Олександром Архипенком широко відоме погруддя „Шевченко на засланні" зберігалося досі у двох копіях — одній у ЗСА і другій у Музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, куди воно було передане з виставки Асоціяції Незалежних Українських Мистців (АНУМ) 1936 року. Львівське погруддя було знищене совєтськими „експертами" від мистецтва разом з іншими творами О. Архипенка недавнім часом, вже в післясталінському періоді. Гіпсову копію, що знаходиться досі у ЗСА, вилито тепер з ініціятиви мистця С. Гординського й Управи ОМУА в Ню Йорку у бронзі й Архипенкова скульптура буде зберігатися далі в Українському Музеї у Стемфорді. Кошти виливу погруддя у бронзі покрив відомий український меценат Юліян Бачинський, власник фірми м'ясних виробів при 139 Друга евню в Ню Йорку.

Управа Об'єднання Мистців Українців в Америці дякує оцим щиро п. Ю. Бачинському за допомогу у збереженні цього мистецького твору.

За Управу ОМУА: *М. Черешньовський*, голова; *Б. Савчук*, секр.

Богдан Кравців

ВАСИЛЬ СТЕФАНИК І ЙОГО СИНИ — РІДНІ І ПРИБРАНІ

Відкриваючи літературний вечір, влаштований для відзначення сторіччя з дня народження Василя Стефаника, владарного поета української землі і творця твердого кованого українського слова, автора „Землі", „Марії" й „Синів", годилося б згадати також і його рідних і прибраних — духовних синів, тих, що берегли й бережуть, викохували й викохують славу і слово великого Батька.

Двом із них — Семенові й Кирилові — випала добра доля і водночас лиха неволя жити й працювати на рідній землі. Семен — один із друзів наших львівських студентських і революційних двадцятих і тридцятих років — зазнавши сумнівних благ і важких загроз високих становищ — працює сьогодні з ласки режиму директором Львівського Літературно-Меморіяльного Музею Івана Франка, оберігаючи не лиш пам'ять Великого Каменяра, але й дбаючи вірно — у своїх виступах і спогадах — про творчу спадщину свого батька Василя, Франкового приятеля і послідовника. Кирило — другий син, залишаючись вірним Батьковій традиції, живе безперервно в рідному Стефаниковому Русові, доглядаючи Батькової садиби, що в ній влаштований тепер Літературно-Меморіяльний Музей ім. Стефаника. Колись, у юнацькі роки Кирило був разом із братом Юрієм причетний до націоналістичного руху, караючись у польській в'язниці і це за них дорікав мені з важким болем їх батько — Василь Стефаник, під час зустрічі у Львові 1923 року, що ми — націоналісти — йому „синів забрали".

Третього із рідних синів Василя Стефаника — Юрія маємо щастя вітати між нами. Єдиний із Стефаникових синів він вибрав гіркий хліб вигнання, чи як це визначив востаннє у своїй збірці есеїв „Зруб і парости" Юрій Лавріненко, „нездарливу музу вигнання". Не зраджуючи ні на мить винесеним із рідної Батькової хати переконанням. Юрій Васильович у своїх писаннях обороняє віру і правду Стефаникового слова і героїв його новель, розкриває, зберігаючи для далеких нащадків невмирущі сторінки Стефаникового роду, джерела й коріння його творчости. У здійснених Юрієм Стефаником виданнях творів, у працях й есеях про нього, публікованих під своїм прізвищем, чи під псевдонімами Гаморак і Клиновий, зокрема ж таких, як надруковані у цьогорічному червневому числі „Сучасности" про творчість і рідний рід Стефаників, він виводить перед нами Батькову постать у всій його українській могутності й величі. Тому ж і, вітаючи сьогодні Юрія Стефаника, ми хотіли б підкреслити це раз висловлену під час зустрічі із ним 1968 року в Нью Йорку певність, що добру і правдиву монографію про Василя Стефаника покликаний створити „тільки єдиний — Юрій, — той, що унаслідував батькову любов до землі і слова, і прізвище матері — Гаморак".

Ще випала нам радість сьогодні вітати між нами одного із прибраних духовних синів Василя Стефаника по письменницькій лінії, добрих і щирих послідовників Стефаникового слова — Миколу Понеділка. Він, як і Семен, і Кирило, і Юрій, також Васильович, хоч і народжений не в Русові, а на далекій Херсонщині, в колишніх козацьких володіннях, що з них вийшли, мабуть, і Стефаникові прапрадіди, про що і згадує і підкреслює у своїх есеях Юрій Стефаник. Про творчість Миколи Понеділка можна б говорити широко й багато, як і багата вона своїми жанрами й сюжетами. Немає здається нікого між нами, хто б не захоплювався його виступами, хто б не зачитувався з таких його збірок, як сповнені щирим українським гумором „Соборний борщ" і „Смішні сльозини", чи у пройнятих глибоким ліризмом, тугою й сантиментом до рідної землі розповідях „Говорить лише поле" і „Зорепад". Здається мені, що коли б жив Василь Стефаник, то він сприйняв би зорепадну творчість Миколи Понеділка з таким жеззорушенням, з такою ж радістю і благовінням, як сприймав новели так жорстоко знищеного Григорія Косинки („ущасливив мене своїми творами" — писав Стефаник про Косинку) і визнав би як і його, своїм прибраним сином. Чи не тому, може, і творчість Косинки і творчість Понеділка так тісно пов'язані з літературознавчими зацікавленнями Юрія Стефаника - Гаморака - Клинового?

Якщо мова про прибраних духовних синів Василя Стефаника, то може найближчим із них, майже рідним йому був померлий так передчасно на 40-му році життя Юрій Морачевський, син польського аристократа-вченого Вацлава Морачевського й видатної української лікарки і діячки Софії з Окуневських Морачевської, батько Софії з Морачевських Темницької й Адама Морачевського, дід трьох молодих Темницьких: Володимира, Юрія й Ореста. Про те, чим були Вацлав і Софія Морачевські для Василя Стефаника, не тільки в його житті, але і в письменницькій творчості, сказано багато непоборно чудового в листах самого Стефаника, кожен із яких становить сам про себе мініатюрну мистецьку перлину — поезію в прозі чи й навіть коротку новелу і кожен із яких можна поставити поруч шедеврів Стефаникового слова. Про ролю й місце Морачевських міг би багато сказати Юрій Васильович, який мав щастя знати їх обох, тож назвали його Юрієм батьки його Юрія і Ольга Стефаники з уваги на щиру і тривалу дружбу з Морачевськими і їхнім сином Юрієм. Передчасну смерть Юрка Морачевського визначив Василь Стефаник у своєму неопублікованому досі листі з 10 грудня 1935 року, як страшний удар, називаючи в цьому ж листі покійного своїм молодим приятелем, „найкращим чоловіком, якого я знав".

Широкій українській громаді ім'я Юрія Морачевського маловідоме, постать, праці і творчість його майже цілком забуті. Правник, філософ, клясичний філолог, поет — залишився поза увагою дослідників нової української історії і літератури і тому ж не тільки можна, а і треба пригадати Юрія Морачевського зокрема сьогодні в час відзначування сторіччя з дня народження Василя Стефаника, тим більше, що перу його належать одні з найкращих речей, що були написані про Василя Стефаника.

Юрій Морачевський — правник за професією, автор кількох праць з історії чеського права і водночас доктор клясичної філології — був одною з найбільш оригінальних і кольоритних постатей українського Львова двадцятих і початку тридцятих років. Високий ростом, із буйною рудаво - чорною бородою і проникливими, пройнятими внутрішнім вогнем очима, він нагадував своєю поставою старозавітніх пророків, чи якогось із Христових апостолів. Особливо ж посилювалося це враження, коли нам доводилося мандрувати разом з ним, з його пізнішою дружиною Марією Кромпец, із Костем Панківським та іншими, під час мандрівок, влаштовуваних Українським Туристично - Краєзнавчим Товариством „Плай", що його очолювали д-р Станислав Старосольський і проф. Іван Крип'якевич і що його секретарем був Юрій Морачевський. З гуцульським мосяжним хрестом на грудях і з довгою, вирізаною ним особисто палицею в руці, він був не тільки символічним але й справжнім нашим провідником. Зокрема запам'ятався Юрій Вацлавович у цій ролі із однієї з таких наших екскурсій, що її ми відбували в травні 1927 або 1928 року понад Дністром в околицях Роздолу й Верина, того Верина, що так трагічно записався в історії українського революційного руху, видачею здезорієнтованими українськими селянами бойовиків Василя Біласа і Дмитра Данилишина в руки польської поліції, епізоду, що й досі не знайшов в українській літературі відображення гідного Стефаникового слова. Ми йшли пільними дорогами і Юрко Морачевський - правник - суддя за професією — захоплювався весняними красками й обріями, пахощами зораної землі і білим цвітом тернів при дорогах. Про те, що був Юрко Морачевський також і поетом, ми не знали тоді і не здогадувалися. Тільки згодом, в 1934 році, дивом дивувалися, коли вийшла збірка ліричних поезій Юрія Морачевського п. н. „Парерга" — чотирма мовами: українською, німецькою, французькою й італійською, що в ній він постав як поет на цілий свій ріст.

Про те, що був Юрій Морачевський також видатним й оригінальним стефаникознавцем, дослідником Стефаникової творчости, дізналися ми тільки недавно із виданої 1970 року в Києві книжки „Василь Стефаник у критиці та спогадах". У цьому виданні надруковано вперше статтю Ю. Морачевського, про Василя Стефаника, що була написана ним для німецької газети „Моргенблятт" у Загребі і надрукована в ній в травні 1931 року разом із зробленим ним же німецьким перекладом Стефаникової новели „Земля". Опублікована в цьому ж збірнику вперше також і написана, правдоподібно 1932 року Юрієм Морачевським передмова до львівського видання творів Стефаника, що з неї чомусь, з невідомих причин і дивним дивом видавці чомусь не скористали і не включили до видання, чи не тому, що була написана із щирим пафосом, і з глибоким відчуттям ваги і краси Стефаникового слова, і що в ній визначено це слово, як справжній вічний скарб української мови. „Хотів сказати хоч малу частину того, що про Вас думаю, та й хотів сказати, як вмів найкраще" — писав Юрій Морачевський Василеві Стефаникові, посилаючи йому цю передмову до Русова. Неопублікована в свій час у Львові, ця передмова Юрія Морачевського належатиме до найсильнішого, що було сказане й написане про Стефаника. Крім названих статтей у київському виданні надруковано ще й два листи Юрія Морачевського до Василя Стефаника: один із 14 травня 1931, написаний на його уродини, що припадали 15 травня, і другий з 5 квітня 1934 року із великодніми побажаннями. Обидва листи, як і листи Стефаникові, можуть бути зразками епістолярної поетичної творчости. Вони сповнені глибокої поезії і щирої вірної любови. Перший із цих листів варто навести повністю, для характеристики його стилю:

„Добрі!

Оце Вам на уродини Ваша „Земля" зі Загребу — нині дістав та й нині посилаю. Може, Вам буде мило, а мені в той день, малому та й мізерному перед Вами, нема як говорити, хіба Вашими словами.

Так хотів би сказати багато, бо це для мене найдорожчі дні — у понеділок уродини Єви, у вівторок уродини мами, а завтра — Ваші, а позавтра мами іменини — відай тоді цей лист дістанете від нас, бо я його не від себе, але від нас всіх пишу, від тих, що Вас, може, найбільше любили в світі, хоч найменше про те казали. Думаю про Вас та й гадаю, що Вам тепер вишні цвітуть так, як нам — по садах та й на могилах, і так, як цвіли тоді, як Ви на світ приходили та й мої дорогі, добрі, що вже відійшли. Най Вам буде довга весна так, як нам вона дорога, що Вас нам дала, най Вам цвіте земля, наша рідна покутська земля, що через Вас заговорила та й зацвіла нам всім. Я знаю, що вона Вам інакше цвіте, як нам всім, що лиш Вам вона скаже всю свою красу, свою радість та й страх, все те, що нам у серці грає, а чого сказати не вміємо. Слова розминаються, але дерева наші будуть з Вашими разом цвісти, та й вони собі скажуть все, що ми собі мали сказати. Земля розстелиться, далеко на горбах, то чорні, то зелені ниви, — там воно все написано, чим жили ми, та й наші діти, та й прадіди; там Ви те все читали та й голосно казали, а ми слухали та й знали, що це з нашого серця, з нашої крови читане, — лиш Ви одні мали такі ясні очі, що виділи те все, Ви одні вислухали, як тота наша земля говорить, та й Ви одні мали ту силу, той великий дар, щоби це все сказати. Та й нині ми Вам нічого більше не скажемо, як це, що Вам наша земля та й наше небо, сонце та й вітер говорять, бо це ж є в нас, ми з цего родилися і як Ви за ваших шістдесят літ їх не наслухалися, так ми Вас не наслухалися. Не кажіть нам говорити — порожніми та й невдачними словами, говоріть Ви, а ми будемо слухати Вас та й Вашої, та й нашої землі. Кланяюсь до Вас низенько з цілою нашою родиною, та й цілую Вас — дорогі і добрі, — Вас та й синів Ваших, а вашого Кирила завтра у Ваш день цілую від нас та й від Вас — най подумаю, що я з Вами.

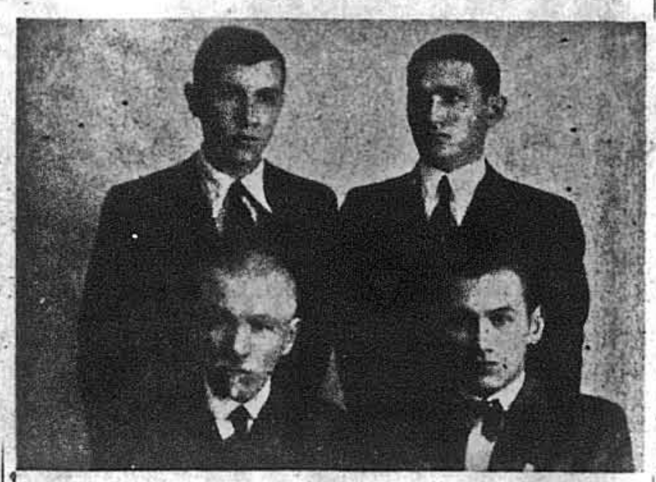
Ваш Юрко".

У примітках до названого вище видання надруковано дрібним друком ще й третій лист Юрія Морачевського до Василя Стефаника, може важливіший своїм змістом й ініціятивою за два перші. Написаний з нагоди 60-річчя Стефаника в травні 1931 року, він актуальний не тільки для того давнього вже часу, але і для сьогоднішніх святкувань з нагоди Стефаникового сторіччя:

„Хотів би Вам лише сказати — писав Юрій Морачевський — що тепер поміж тими людьми, що є коло Вас і що будуть коло Вас, поза Вашою родиною, нема і не буде нікого, щоб Вас пошанував так, як я. Нема поміж тими інтелігентами, що збираються Вас вітати, тої побожної любови, що Вам належиться, вони прийдуть поздоровити, прийдуть похвалитися один перед другим, що Вас знають, що Вам руку подають або й трохи втішитися, що вони більше звичайні робити ось такі товариські забави — прийдуть, послухати Вашої гіркої правди і посміятися над тим, що Ви нічого не скриваєте, — але не буде там поміж ними нікого, щоби зрозумів, як треба Вас пошанувати, щоб знав, як далеко їм до Вас. Це лиш я буду знати. І я буду найтихіший поміж ними, перед ніким не похвалюся Вами, не посмію приступити, але мені здається, що чим ліпше буду знати, як мало маю права до Вашої приязні, тим більше це буде радість для мене, бо я Вас хочу вшанувати, а не себе, і хочу знати, що не був поміж тими, що тиснулися до Вас, щоби себе піднести".

Самими тільки цими двома листами, Юрій Морачевський достоєн того, щоб поставити його в коло прибраних Стефаникових синів і послідовників його слова.

Вступне слово на вечорі на пошану Василя Стефаника, що його влаштував 86-ий Відділ СУА у Нюарку, 13-го листопада 1971 року.



Василь Стефаник із братом і синами. Сидять (зліва): Василь Стефаник, Семен Стефаник — син. Стоять: Юрій Стефаник — син і Лука Стефаник — брат. Фото з 1936 року.



Григорій Косинка



Микола Понеділок



Василь Стефаник із сином Кирилом і невісткою

СІМДЕСЯТИРІЧЧЯ ПОЕТА ІВАНА О. КМЕТИ-ІЧНЯНСЬКОГО

Народжений в Ічні на Чернігівщині, старому сотенному містечку Прилуцького полку, що в ньому народилися також письменники Степан Васильченко та Василь Чумак, поет і проповідник Іван Оксентійович Кмета-Ічнянський, відзначає в цьому році своє сімдесятиріччя. Із першою збіркою поезій п.н. „Арфа" виступив 1924 року. Емігрувавши в 1928 році з України в Канаду, він видав 1936 року збірку „Ліра емігранта" та в 1929 році „Записки розстріляного". Минулого, 1970 року була видана у Філядельфії його четверта книжка п.н. „Крила над морем". Рецензію поета Миколи Щербака на цю збірку поміщуємо нижче разом із трьома новими віршами Ювілята.

З нагоди свого 70-річчя Іван Кмета-Ічнянський одержав привітання від Президії Об'єднання Українських Письменників „Слово" такого змісту:

Дорогий Іване Оксентійовичу!

Президія Об'єднання Українських Письменників „Слово" від усієї своєї родини словотворців, що розсипані по багатьох країнах Західнього світу, вітає Вас сердечно з семидесятиріччям життя.

Ваша поетична творчість віддавна втішається великою пошаною серед усіх шанувальників і любителів українського поетичного слова. Ми щасливі, що в цей славний рік ювілею Вашого ми можемо вітати Вас здоровим і активно-творчим в поетичних лавах нашого організованого життя.

Зичимо ж Вам, дорогий Колего, й надалі якнайкращого здоров'я, доброго настрою і нових творчих успіхів!

За Президію ОУП „Слово": Гр. Костюк, С. Гординський, Остап Тарнавський, Докія Гуменна, Марія Струтинська, Ів. Керницький-Ікер, Уляна Любович, В. Гайдарівський, Р. Маланчук.



Д-р Юрій Морачевський з дружиною Марією

„КРИЛА НАД МОРЕМ"

Іван Кмета - Ічнянський. „Крила над морем". Лірика. Обкладинка та розділові ілюстрації мистця Василя Дорошенка. Друк Л. Дончук. Тираж 1 000 примірників. Стор. 112. Об'єднання Українських Письменників „Слово". Філядельфія, 1970 рік.

Береш її, нову книжку Івана Кмети-Ічнянського, і відчуваєш радість. Щиру радість зустрічі із справжнім поетом — відголосом його чутливого серця.

Крила над морем понесли поета в Україну, у вимріяну і жадану голубу мрію, і не знати, як угамувати серце, коли, відвідавши свіжу могилу свого давнього друга Володимира Сосюри, воно здригнулося з болю:

Ні вітру, ні весни — на Байковім...
Журба і тиша подали нам руку...
...
Спить Володимир... Рильський поблизу...
Яновський — страдник...
Леся — на Старому.
(„На Байковім", стор. 9)

А спомини, як тіні, від яких не втекти:

Обнялися ми, люба, з тобою,
Як хвилюючись над нашим тином,
Серце клав тобі в груди з любов'ю,
Ти ж мені — ти своє на хвилини...
(„Побачення", стор. 26)

Яка це тяжка мука, тремтливо бачити наяву те, що ночами снилося, свою золоту надію, спрагло пити трунок чар-зілля, і знову залишати її, рідну землю, може й навіки. Так можна й ридма заридати!.. Летять гуси над містом, і поет благає:

Принишкніть — спочиньте!
Хоч тінь свою дам вам...
Несіть-бо до Неї!
(„Гуси над містом", стор. 67)

Автор „Крил над морем" одягає свої думки й почуття в такі образні й естетичні шати, що не треба й підказування, — вони, ці думки й почуття, як відголос переливаються з поетового серця у читачеве... Хто не писав про синь? А от у Кмети-Ічнянського ця „синь безкрая, зваблива, владна... Угорнувся б я нею" („Дзвони", стор. 84).

Способом персоніфікації чи, простіше кажучи, уособлення поет осягає яскраво видиму картинність:

Журба і тиша подали нам руки.
(„На Байковім", стор. 9)

Слуха легіт жалоби жіночі,
Утирає їй крилами очі.
(„Жива тінь", стор. 11)

Осінь у Кмети-Ічнянського вдягається в золото і кармазини (стор. 17), пожежа палить жупани дерев (стор. 79), а зима, як зустрічна людина:

Зимо-зимонько, ти з Ічні?
Рідная яка ти!..
(„Різдвяне-новорічне", стор. 47)

Багатою і рясною, головно епітетною та метафоричною образністю поет досягає краси слова і асоціятивної близькості. Взяти хочби вірш „Вишня" (стор. 86):

Не гайся, сестро,
Не бійся вітру!
Надінь рожеву,
Я — сукню білу.
Ми, наче дружки,
Моє на весіллі
В саду поета
Поміж мрій-співів...

Дуже часто поет послуговується фольклорними мистецькими засобами, і це надає його творам особливої чарівности та зваби:

„Дощику, дощику припусти
Та на наші капусти...
Дощику".
Плинуть, плинуть ці слова.
Злива їх, моє подива.
Так дівчатонька співали
На дощі, як пустували:
„Дощику, з горщика..."
Ой, давно, давно!
Ілля гримів голосно, —
Гуркіт. Влиски. Колісниця.
Не лякає блискавиця:
Діти — рибоньки щасливі.
Лийся, зливо! Смійся, зли- [во!
„Дощику-хлопчику"...
(„Повів вітре", стор. 98)

Взагалі в автора „Крил над морем", крім сердечної данини патріотичній та релігійній тематиці відзначається велике замилування народною пісенністю. Вислід цього замилування — цикл „Слідами пісень". Немало поезій, як „Ой, місяцю-місяченьку", хоч друковані в інших циклах, самі просяться на музику.

В одному із своїх віршів під назвою „Слово" (стор. 75) поет говорить:

Шукаю слово, що створило б чудо...
Благаю: засяй бо, слово,
Мій людям!
Рождайся - народися!
Напийся, думко, ранніх рос медових,
Та й стань освоєним цілющим словом.
Ой, думко, вполотися!

Шукаючи це чарівне слово, автор благає, щоб —

...вільна з вільними
Скорботна Україна
Взяла б у руки хліб,
благословенний Бога,
Щоб оздоровлена пішла
у путь-дорогу
В життєву путь, господарко моя праведна!

Дай, Боже, щоб поетова сонячна думка воплотилася!

Микола Щербак

Ів. КМЕТА-ІЧНЯНСЬКИЙ

ОКТАВИ ЄРУСАЛИМСЬКІ

I.

Археологія сторінки пише,
Історію землі — „хаорця"... Ой, сумно!
Каміння ожило. Здалося — дише...
Прокинулась Свята Земля від сну.
Щоб не було — та вічна рука Божа
Стежки осяє сонцем, де ходив
Учитель Правди. Правда переможе!
Угорнеться блакиттю — чорний дим.

II.

Отут Він стомлений важким хрестом
Упав... На цій, на древній Долорозі.
Не я, а Симон Кірінеї плечом
Поміг свозм. Ми друзі з ним у Бозі.
Чого ж так довго світ і Юда сплять?
Голгофа з Долорозою збудять...
І наче вся Планета в гріх закута
Нездоланих диявольських проклять.

III.

Немов вартує зорі на горі...
На селі Назарет — давніми свідок.
Гостей вітає: „Прибули ви звідки?
Я — древній свідок Істини... Не мрій.
Ми ж, Місту мрійно уклонившись,
Ішли до криниці... Тут, було колись,
Вона із Хлопчиком в нужді жили.
Тут серце помолилося — смирившись.

Єрусалим, червень 1971.

50-ліття акторської діяльности Бориса Грінвальдта

Лос Анджелес. — У цьому місті довший час проживає поет і актор старшого покоління Борис Грінвальдт, який рівно 50 років тому вперше виступив на українській сцені, а потім здійснив багато вистав, вже як самостійний театральний режисер. Довший час Б. Грінвальдт провадить на Далекому Заході українську Драматичну Студію. Незаслужено мало відомий Борис Грінвальдт серед українців у діяспорі, як поет. Він почав писати ще в час української Визвольної Боротьби. Одні з перших віршів Б. Грінвальдта датовані 1919 роком: „Автопортрет", „Отаман-символ" — про Симона Петлюру та ін. Борис Грінвальдт в лавах Армії УНР пройшов долю й недолю збройної боротьби України. У 1922-23 роках в польських таборах Каліш-Щипйорно, де були інтерновані вояки Армії УНР, виходив літературний журнал „Веселка". До гурту його ініціяторів належали поети: Юрій Дараган, Максим Грива, Микола Чирський, співпрацював там Євген Маланюк, Борис Базилевич, — в живих нині тільки один із видатних поетів-„веселковців" Борис Грінвальдт. У 1964 р. вийшла друком Видавничої Спілки „Новий Шлях", здається, єдина збірка творів Бориса Грінвальдта під назвою „Поезії", на 158 стор., яку прихильно зустріли такі автори, як Олесь Бабій, Яр Славутич, д-р А. Вусик та ін. в поточній пресі.

Ганна Черінь

СВІТЛО СКЛАДАЄТЬСЯ З ПРОМЕНІВ

Кілька місяців тому, від 22-го березня до 21 травня в новозбудованій, 21-мільйоновій бібліотеці Регенштайна Чикагівський університет влаштував виставку книжок про Україну. Не дивлячись на намагання організаторів виставки, факт цей загубився в морі оголошень та звітів про регіональні імпрези та концерти. І справді: що ж тут такого? Ще одна виставка українських книжок! У нас вони бувають часто, і влаштувати їх не важко: взяти на два дні кілька книжок із книгарну, вибравши що мають показні обкладинки, гарненько їх розкласти віяльцем на вишитих серветах, а після виставки віддати назад. Купувати їх непотрібно, хай автори і так подякують за рекляму. Якщо ж позичити книжки в авторів, відвозити їм ті твори теж не потрібно: невеликий пан хай забирає сам.

Проте, той, хто колись готував виставку в науковій інституції, знає, що це не так просто. Віялець на вишитих серветочках тут не похладеш. Перш ніж приступити до виставки, треба ґрунтовно вистудіювати скарбницю університетських книжок й обміркувати, котрі публікації варто виставляти, що вони нам посвідчать і на чию користь, і чи може деякі книжки краще не демонструвати, а лишити на полицях, де їх може знайти дослідник, якщо буде потрібно.

Чикагівський університет здавна відомий своєю великою прихильністю до російського. Багатющі ресурси російських книжок зажерливо захоплювали також і українські цінності, такі, як твори Костомарова, Головацького, „Слово про Ігорів похід", Сковороду. Один із чільних викладачів у розмові з українськими студентами заявив:

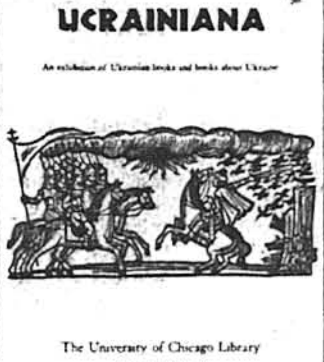
— Я не проти української мови й літератури, але в ній нічого цінного нема.

Проте, не всі науковці у відділі славістики мали таке наставлення; один із них Едвард Станкевич, визначився вирозумілим ставленням до культури і творчости всіх слов'янських народів, в тім числі й українського. Перейнявши провід катедри славістики, він перетворив цей відділ з фактично російського на справді слов'янський. Увійшовши в контакт з українськими студентами, а через них із Союзом Українок Америки (відділ Чикаго), проф Станкевич запропонував підтримати фінансово введення в університеті українського курсу. Завдяки енергійній кампанії голови Окружної Ради СУА пані Л. Шандри та її працьовитих помічниць, фінансова база була забезпечена. З цієї осени викладання української мови почнеться.

В зв'язку з цим, декан гуманістичного фалькутету Роберт Стрітер запропонував виставити україніку в університетській бібліотеці. Проте, коли дійшло до реалізації цього проєкту, з'явилися непередбачені труднощі. Виставками керує Відділ Раритетних Книг, і розклад звичайно буває укладений на цілий рік наперед. Так було і тепер.

Найближча вакансія була... на березень наступного року... А нам же треба заповісти виставкою введення українських викладів! Проте склалося так, що виставка чехів, призначена на цьогорічний березень, не була вчасно підготована, і місце відступили нам. Тільки треба було за шість тижнів скласти каталог виставки і підготувати книжки. Наперед довелось підготовити каталог, бо університетська преса не встигла б його видрукувати на час виставки. Дальший вибір книжок доводилось прирівнювати до каталога, щоб не зробити помилок. Українські студенти якраз були зайняті підготовою до іспитів і не могли багато допомогти. Спроби позичити „козирі" в інших бібліотеках забрали багато часу і зусиль і принесли мало користи. Проте, український бібліотекар Університету Іллінойс в Урбані, — д-р Дмитро Штогрин, посусідськи прислав кілька книжок, що справді підсилили виставку. Він, наприклад, надіслав Львівську „Українську Загальну енциклопедію", і ми в одній ґабльотці могли виставити всі п'ять українських енциклопедій і порівняти їх.

Так чи інакше, виставка була готова на час. Перші дві вітрини давали загальні відомості про Україну в давніх книжках і тепер: книжки Боплана й Коля, 7-томовий труд Павла Чубинського про етнографічну експедицію по Україні, репродукції з картин Манастирського й Пимоненка, Данкертова карта України з 16 століття і сучасна карта, видана Лігою Американців Українського Походження. Найсильніше була представлена українська історія періоду Козаччини і Гетьманату. Козацькі хроніки й літописи Самовидця, Шафонського, Самійла Велика, Рігельмана, 4-томова „Історія Карла XII" шведського історика Адлерфельда, 2-томова „Історія козаків" Лесюра і навіть нарис Проспера Меріме, одного із наших найдавніших прихильників. Гарно репрезентований був



Каталог виставки

двома ґабльотками період визвольних змагань 1917-22 рр., хоч упорядниця виставки вже після відкриття мусіла витримати бій із представниками однієї національної групи, що була незадоволена цим відділом виставки і навіть вимагала його усунення, чого, на щастя, не сталося. Проте, що нарікати на чужих, коли і свої не раз вставляли палицю в колеса, бо те чи інше не так лежало або не туди було покладено. Траплялись і такі телефонні розмови:

— А чи моя книжка є на виставці?

— Ні, немає.

— А чому?

— Бо на всі книжки не вистачає місця. Вибираємо тільки найбільш важливі й рідкі.

— А звідки ви взяли, що моя книжка саме не є такою?

От на таке питання вже і справді важко було відповісти!

Зовнішньо притягали увагу відділи української культури, фолкльору, мистецтва, музики. У вітрині для музики стояла навіть бандура, що, слава Богу, туди вмістилася, а біля неї дві сопілочки, позичені з Чикагівського українського музею. У відділі мистецтва домінувала скульптура Сергія Литвиненка — бюст Миколи Понеділка, лавреата франківської премії. З інших значніших вітрин можна назвати Інтелектуальний спротив 60-70 років на Україні, де на полтавській блакитно вишитій доріжці лежали твори Дзюби, Симоненка, Ліни Костенко, Чорновола та інших, українською й англійською мовами; відділ словників — від Лаврентія Зизанія і Памви Беринди аж до сучасних; перші видання творів Лесі Українки, Шевченка, Франка, Василя Стефаника, Винниченка, Кримського; перші українські періодичні видання; дисертації українських студентів нашого університету.

Загалом, гарна була виставка, що й казати. Каталог, складений упорядницею виставки, Галиною Паньків, але виданий з рамени університету, залишається офіційним документом, що закріпив за нами наші книжкові скарби, загарбані російськими і про-російськими напасниками. Коло вітрин увесь час товпились студенти й відвідувачі, уважно читаючи просторі анотації та пояснення до тем. Наші анотації були докладні у ґабльотках і стислі, а про те конкретні в каталозі, де брак паперу (чи, власне, коштів) змушував до ляконічности. Атонації зберігаються в архіві університету.

Єдиним і найбільшим недотягненням виставки був брак українських відвідувачів, що не наїжджали автобусами, як на прощу, як то було у Гарварді. Не проведена була підготовна кампанія, не надрукувала преса вчасно наших заповідних репортажів. Студентська громада університету також не дала собі ради з розсиланням запрошень на виставку, не потрудилася особисто заохотити організації СУМА, Пласту, ОДУМ-у, шкіл українознавства. Чимало гостей прибуло на урочисте відкриття, але після того тільки поодинокі відвідувачі траплялися врядигоди. Це просто таки сором! Другої такої нагоди може не трапиться літ із 50.

Проте, не маємо сумніву, що така або подібна виставка буде в інших університетах, якщо наша молодь прикладе до того своїх сил. Замість непродуктивного критикування старших, їм вже давно пора дбати про такі речі, вводити українські курси (і їх відвідувати), пробивати шлях нашій культурі, здобувати належне місце Україні.



Виставка українських книжок — Ucrainiana — в бібліотеці Чикаґівського університету (22 березня — 21 травня 1971 р.). На фото (від права): бібліотекарка Університету Ганна Черінь, упорядниця виставки; В. Ласка — слов'янський бібліограф; Віра Боднарук, студентка-докторантка; Любослава Шандра, голова Окружної Ради СУА - Чикаґо; Каролина Болдвин, працівник відділу рідкісних книг.

Юрій Тис у новій ділянці творчости

Ім'я Юрія Тиса добре відоме нашій читацькій громаді з ряду історичних та фантастичних повістей та й численних оповідань, а оце виявився він у новій ділянці творчости — у літературній казці.

У наших руках видання ОПЛДМ — дві казки Ю. Тиса в одній книжці: „Про лицаря Добриню та його сестричку Забаву" і „Про юнака Семенка, що волю добував" (Торонто, 1970, стор. 32. Ціна 1.50 дол.).

Наша літературна казка не має й досі свого Андерсена. Маємо видатних байкарів з Леонідом Глібовим на чолі, але казка не має в нас досі великого репрезентанта. Маємо ряд імен, але вони присвятили казці радше принагідну увагу, а до того ж казка, та ще й фантастична казка — особливий світ літературної творчости, і вимагає особливого таланту.

Коли ж брати до уваги нашу сучасність, то й виринає факт, що казка в цій нашій сучасності у великій мірі перевтілилася з мрії у дійсність і стала — живим життям. Казкові мрії людства про летючий килимок, чи український казковий летючий корабель — стали дійсністю і ось полети на Місяць стають уже буденщиною.

Отож спитати б, чи казка, ставши дійсністю, вмерла, як мрія людства і як жанр літературної творчости? Тут відповідь: життя без казки — немає. Життя — це казка, а казка — життя. Вони, якщо не ідентичні, то — нерозлучні супутники.

Підтверджує це, зокрема у нас, хоча б безсмертність казки - феєрії „Лісова пісня" Лесі Українки у 100-ліття її народження. Або факт, що в журналі УНСоюзу для дітей „Веселка" казка постійно має своє місце і має свого читача. А передусім має своїх творців, своїх авторів: Ольга Мак, Р. Завадович, К. Перелісна, Л. Храплива, А. Коломиєць, Л. Полтава, М. Погідний, Оксана Керч й інші імена. До них приєднався і Юрій Тис. А в тім, він відомий теж із сторінок „Веселки", де й друкується тепер його велика казка. Жаль, що в книжці тільки дві казки, бо вона, хоч видана дуже старанно і прекрасно ілюстрована, все таки об'ємом не дуже велика. Та її вистачає, щоб ствердити, що наша літературна казка — живе і має свого нового автора.

Юрій Тис у своїй казковій творчості сягнув до нашої цінної скарбниці — до дальшої народної творчости, до билин і переказів, зберігаючи навіть імена героїв — Добриня і Забава, і, сягнувши до цієї скарбниці, добув з неї чарівні самоцвіти і їх на свій мистецький лад „ошліфував" та надав особливого нового блиску, краси й чарівности. Казки Ю. Тиса — не тільки чарівна фантазія — вони сповнені високими ідеалами добра і служіння добру, боротьбі за перемогу над злом. Вони осяяні високим ідеалом служби рідному народові і боротьби за його волю.

Прекрасним доповненням до казок Тиса численні ілюстрації мистця Петра Андрусева. Це витончені до нюансів мистецькі праці, кожна ілюстрація — це окрема композиція. Його ілюстрації промовляють до уяви не менше, а бува, що й сильніше, як самий літературний твір, вони дають естетичну насолоду та виховують у юних читачів мистецький смак, який дозволить їм розуміти щораз краще мистецтво книжної графіки, сприймати належно її мистецькі вальори, а відкидати всяку, кажучи за словами Б. Грінченка, карикатурну дряпанину.

Однією з важливих передумов для розвитку літератури, а в цім випадку нашої літературної казки, є побудлива атмосфера, пригожий духово - культурний клімат, в якому можуть виростати і розцвітати літературні таланти. А який отой клімат у нас — про це краще б і не говорити. Наші автори, і таки дійсно талановиті автори, складають свої твори у свої шухляди, а відтак опиняються вони в найкращім випадку в архіві чи УВАН, чи десь - інде. Отак і з нашою літературною казкою.

Б. Гошовський

ВИСТАВКА ВАСИЛЯ ПАНЧАКА

Ню Йорк. — У ґалереї ОМУА, в Домі Українського Літературно - Мистецького Клюбу при 2-ій евню, відкрилась минулої неділі 5-го грудня індивідуальна виставка мистця старшого покоління Василя Панчака, члена Об'єднання Мистців Українців у Америці. Барвисті образи, переважно природу, можна набувати по цілком поміркованих цінах для прикраси помешкань. Виставка буде відкрита до неділі 12 грудня включно, в робочі дні о 5 - 8 вечорами, а в суботи й неділі від 12 дня до 8 г. вечора. Мистець Василь Панчак належить до давніх українських поселенців у Америці, здобув кілька нагород і відзначень на попередніх виставках.

Григор Лужницький

П'ЯТДЕСЯТИРІЧЧЯ ПОЕТА ЛЕОНІДА ПОЛТАВИ



Леонід Полтава

У Києві 1907 року появилася збірка спогадів Бориса Грінченка „Перед широким світом". Це спогади з часів, коли Грінченко, працюючи в освітній ділянці по селах і містечках України, читав по „Просвітах" повісти, оповідання чи вірші неграмотним селянам. І Грінченко писав на стор. 32: наш „народ звичайно не цікавився авторами... Скільки я (книжок чи статтей) не читав (на сходинах освітніх гуртків), то не чув питання, хто це написав. Одного разу — пише дальше Грінченко — читано книжку („Не так ждалось") і сказано: написав Кузьменко. — „Та хіба не однаково?" — одказала на те одна слухачка."

Ота, невідома нам, слухачка, потрапила в саму суть справи. Бо й нині, в час „бурі й натиску" нашої епохи, в час поділу літератур світу на дві, часто себе заперечуючі, чи навіть протилежні, хоч одномовні, половини (куди належить, крім української літератури, також низка інших світових літератур, як литовська, німецька, польська, мадярська, чеська й ін.) — в головному йде не про авторів, а про існування т. зв. вічних елементів мистецтва, які незалежно, в якій частині даної літератури вони заховані, вносять щось мистецько-нове до цілости письменства, або стараються зберегти старі цінноці цієї духової скарбниці народу, якою є кожна література. Зудар, конфронтація письменника із сьогоднішнім буревійним життям, на цьому заламанні двох епох, на перший погляд виглядає начебто ця конфронтація була якоюсь сумішкою протилежних собі духових реакцій, а по суті саме це получення антитез дає тривалу вартість даному письменницькому творові.

І таким саме полученням різних антитез, які перш усього проявляються у різних жанрах літератури, є творчість сина „полтавських шляхів", що їх, як відомо, увіковічнили в українській літературі Іван Котляревський і Григор Квітка-Основ'яненко, — є Леонід Полтава. Він — поет і письменник, журналіст-репортер і драматург-лібретист, перекладач і сатирик, він автор низки творів для дітей і лялькового театру, але йому не чужі сатиричні епіграми, він шукає нових форм у драматургії, де б, напр., як у драматичному діялогу „Актори", світло, кінова плівка й поетичне слово творили одну цілість, але він вміє теж свої почування вдягнути у ковану форму сонетів. Леонід Полтава, — це, кажучи словами Івана Франка „непосидющий дух" як у творчості, так і в житті, й ця непосидючість є поштовхом, як, з одного боку, до різноманітности літературних жанрів, так з другого — до різнородности сюжетів. Одначе у цілій творчості Леоніда Полтави є одне спільне усім його творам, це є культура, як сприймання, так і вислову. І це є основна, характеристична прикмета усієї дотеперішньої його творчости.

Народжений 1921 року на Полтавщині — звідтіля і псевдонім нашого письменника, — син хірурга й вчительки, в 1940-му році закінчив філологічний факультет відомого учительського інститут імені Миколи Гоголя в Ніжині, й цього ж року появляється перший друкований вірш Леоніда Полтави. Молодим, талановитим 19-літнім юнаком заопікувались поети Максим Рильський і Володимир Сосюра, під час його побуту в Києві. Але недовго, бо зразу ж, під час німецько-совєтської війни, Леоніда, як „остарбайтера", вивозять до Берліну. За спробу втечі до Львова (у зв'язку з листом-викликом поета - мистця Святослава Гординського), як теж і за те, що Полтава, замість розбудовувати гітлерівський 3-ій Райх, організував патріотичні літературні вечори по таборах „остарбайтерів", садовлять його на три з половиною місяців до в'язниці в Потсдамі. Звільнений з тюрми для праці в журналі „Дозвілля", швидко кидає працю в редакції, повертається до табору, а коли 3-ій Райх починає тріщати, втікає з Берліну до Баварії. Після закінчення війни якийсь час працює в редакції „Українські Вісті" в Новому Ульмі, а згодом перебирається в Париж, де працює в редакції часопису „Українець-Час", і по фабриках, доробляючи на прожиток. Після короткого побуту в Римі, Полтава в 1952-1953 роках є вже в Еспанії, де стає керівником Українського Відділу Еспанського Національного Радіо в Мадриді, але вже в 1955 р. бачимо його в Мюнхені, де працює в Інституті по вивченні СССР. Три роки пізніше, 1958-го року, Леонід Полтава переїжджає до ЗСА, пише статті для радіо, а згодом стає на працю в U.S. Information Agency у Вашингтоні. З політичних причин, при кінці 1966 р. покидає згадану працю і — як під цю пору прийнято відмічувати у біографіях письменників — стає незалежним письменником-журналістом.

Щоб хоч приблизно уявити собі ширину зацікавлення літературою і мистецтвом Леоніда Полтави, впродовж цієї його мандрівки, починаючи від Києва почерез Берлін, Новий Ульм, Париж, Рим, Мадрид, Мюнхен, Вашингтон, тобто від 1940-го до 1958-го років й не вчисляючи праці на фабриках для фізичного існування, чи по редакціях, тобто статтей, перекладів тощо, Леонід Полтава обдаровує українське письменство в цьому часі 14 оригінальними творами, в тому: чотири збірки поезій — „За мурами Берліну" (1946), „Жовті каруселі" (1948), „Українські баляди" (1952), „Римські сонети" (1958), одна збірка новель „У вишневій країні" (1952), дві п'єси „Чого шумлять дуби" (1950), і „Чужі вітри" (1954, відзначена 2-ою нагородою ЗУАДК), дві повісти для молоді „Подорожі й пригоди Миклухи - Маклая" (1955) і „Чи зійде завтра сонце" (1955), одна сатирична поема „Енеїда модерна" (1955), одне віршоване лібретто „Мар'яна" (1955; над цією оперою, під зміненою назвою „Оксана", працює тепер композитор Олег Стратичук) і три поемки для дітей: „Слон по Африці ходив" (1955), „Жучок-Щербачок" (1955) та „Лебеді" (1956, відзначена на конкурсі ОПДЛ).

Безумовно, що таке широке коло зацікавлення, як жанрового, так і тематичного у творчості мусіло викликати (і ще дотепер викликає) певного роду збентеження в українській критиці, яка не знає, куди зачислити Леоніда Полтаву. Бо кожний критик, як силою звички, так просто й логічного порядку, старається примістити письменника в якійсь „шуфлядці", в якихсь рямках, дати йому якусь своєрідну наліпку, мовляв, цей письменник належить сюди, а той туди. А творчість Леоніда Полтави просто без рямок, одна наліпка чи одна „шуфлядка" ніяк не годяться.

З численних критик і рецензій творів Леоніда Полтави, для простої інформації відмітимо голоси трьох критиків: двох чільних письменників нашої доби, Леоніда Мосендза і Юрія Клена-Бурґгардта, та професора Ю. Григорієва. Підмічуючи у першій збірці віршів Полтави „За мурами Берліну" — „гармонійну цілість між формою і змістом", Мосендз (на сторінках журнала „Звено", ч. 2, Австрія) стверджує, що „форма віршів" Полтави майже „бездоганно літературно-мистецька... рими свіжі й дзвінкі, вирази припасовані, образи ясні й рельєфні... автор є паном українського слова... (ця збірка) таки справді наша українська Україна".

В основному з Мосендзом погоджується і Юрій Клен („Українські Вісті", Новий Ульм, ч. 80, 1947), хоч має уже застереження, саме у відношенні до дії різногранности жанрів творчости Леоніда Полтави, бо він, мовляв, „дуже нерівний". Деякі вірші Полтави „незвичайної сили", „тонкі своєю досконалістю" і з нього — пише Ю. Клен, — може виробитися першорядний майстер, якщо він сам до своєї творчости поставить суворі вимоги".

Оцінка письменницьких творів третього критика, проф. Ю. Григорієва, покривається з поглядами Мосендза й Клена, хоч у поезії Полтава декуди „патетичний", а в прозі „дотримується спокійнішої, оповідацької мови" (до повісти „1709").

У відповідь на ці вислови наших критиків — і не маючи на думці ніяких „шуфлядок" чи „наліпок", нам хотілося б сказати: Леонід Полтава до своєї творчости суворих вимог не поставить, бо він по своїй духовій структурі є ліриком-імпресіоністом. У кожній ділянці своєї творчости він є ліриком, незалежно чи це повість, чи кіносценарії, чи це твори для дітей. Але його лірична постава до життя не є розхристана, його чуття не переливається поза бар'єри мистецького такту. Леонід Полтава є ліриком цього типу, що його характеристику так вміло подав Іван Франко у віршованій полеміці з Миколою Вороним, кажучи, що душа поета є подібна до еольської арфи:

...що все бренить і не вгаває,
в ній кожний стрічний вітер
[грає...

...А скільки було цих „стрічних вітрів" у дотеперішній життьовій мандрівці Леоніда Полтави й ці „стрічні вітри" мусіли прибирати різноманітну форму ліричного вислову. Навіть сьогодні, коли б ми цей живий організм, яким є творчість кожного письменника, в цьому випадку Леоніда Полтави, для своєї власної орієнтації і критичної аналізи, перерізали ножем критика на дві половини, дві фази, тобто роки 1940 до 1958 і 1958 до 1971, то ми побачили б, що творчість Полтави йде, як у першій фазі, так і в другій цими самими жанровими шляхами. Як у першій так і в другій фазі одною з улюблених його форм є і надалі поема („Мазепа" 1959, „Райдуга" (1963, „Слово про Україну", 1970, „Кардинал" і ін.); не припиняє він поезій (збірка „Біла трава" 1964); „Валторна" (готова до друку); в рр. 1963-1970 з драматичної творости йдуть на сцені „Актори" (1963), музичні комедії і опери „Вовк у овечій шкурі" (музика О. Стратчука), „Лис Микита" (музика В. Овчаренка), що її поставив минулого року наш Союз Українців Католиків „Провидіння", „Анна Ярославна" (муз. А. Рудницького, що поставив Український Народний Союз, а дитяча література збагачується новими творами: „З лісу зайчики ішли" (1962), „Зайчик-клапоух" (1964), „Малий індіянин" (1968), не згадуючи кіносценаріїв, як „Життя без вікон", статтей-репортажів, розкинених по українській пресі у вільному світі, чи принагідних віршів та перекладів.

Цей наш критичний „нарис вуглем" аж ніяк не вичерпує досьогоднішньої творчости Леоніда Полтави, так як і не охоплює цієї незвичайної вітальности й сили його таланту, що негайно реагує на кожний „стрічний вітер" у конфронтації з життям. Безумовно, що легкість творення, широка гама сюжетів і повне володіння фактурою поетичного слова, витворює і мусить час-до-часу витворювати й слабші мистецько твори. Одначе не треба забувати, що саме ці, т.зв. мистецько слабші твори багато швидше доходять до загалу публіки й майже завжди родять тугу за справжнім мистецтвом, бо вони є наче „букварем", „абеткою" для тих, які бажають великого мистецтва.

Не слід нам ще сьогодні, вітаючи нашого письменника Леоніда Полтаву з його 50-річчям, подавати характеристику його творчости, бо творчість його ще, Богу дякувати, не закінчена. І не хочемо теж належати до найбільш скомпромітованих віщунів на світі, якими то людьми є літературні критики, щоб передбачувати, якими дальшими шляхами розвиватиметься його творчість. Одначе, після цієї нашої „з пташиного лету" інформації про дотеперішній вклад Леоніда Полтави в історію української літератури можна висловити одне побажання на порозі нового 50-ліття: Леоніде Полтаво! Залишися у своїй творчості завжди Леонідом Полтавою!

Доповідь на літературному вечорі у Філядельфії, 16-го жовтня 1971 р.

Леонід ПОЛТАВА

КОРОЛЕВА

(Із збірки „Валторна", у друці)

Це місто ніколи не спить.
Коли йому спати,
Коли треба й найменшу мить
Не проспати?

Зупинитися — значить померти,
Не затерти — так бути затертим.

О, як жаль вас, блакитні очі,
Що ввесь світ ще обняти хочуть...
Жаль живої душі —
Об камінь,
Під осінь!..

Над церковцями — тінь хмарочосів.

Дерева втікають по бруку
Від каменю й муки,
Засуджені на розлуку.
Втікають за місто дерева...

Добраніч, моя Королево!

Втікають країни
З країни в країну,
В тумані віків —
Моя Україна...

Не спи ще хвилинку, Єдина!

Ню Йорк, 1971.

БЕЗОДНЯ

(Із недрукованої збірки „Астро")

Ще згадаєш: немов з досади —
Громом кинуло у грозу,
І земля — нерозквітлим садом —
Збоку, високо і внизу!..

З дива Місяць — аж до початку!
У калину — мільйони зір...
Владно кинув життя-перчатку
У безмежний, космічний вир.
На порозі нових історій —
Розум, воля і міць земна...
Та не зможеш
Навіть упасти Ікаром у море,
Бо в безодні — немає дна.

1971

Із творчости молодих

Христя КОЛЕНСЬКА

ХВИЛИНА

Дикий нарциз
під
диким небом
кидав контрасти
на понуре, холодне, буденне тло міста.

Ніхто його не помітив
і
ніхто не зупинився,
бо: всі вони поспішали —
не знати куди.

Вона його завважила
і
вона його бездумно зірвала,
вриваючи тонкі, делікатні нерви
символіки життя.

Сірі очі на хвилину засвітились
і
сірі уста на хвилинку усміхнулись.
Вона побачила його загублені очі,
які топилися в її очах.

Перше проміння сонця
із
першим простягненням руху
розбудило теплом її холодну,
мертву, забуту душу.

Та
випав нарциз із ще теплої руки
і
випала мрія давніх років.
Вона його притоптала
у землю, залиту
забутими слізьми.

Ірвінґтон, 30 листопада 1971.

У Чикаґо вийшла повість Олеся Бабія „Дві сестри"

Накладом літературознавця, поета і письменника старшого покоління Олеся Бабія, вийшла цього року фотоспособом у друкарні Вол. Бернацького повість О. Бабія „Дві сестри", великого формату, на 148 сторінок. Дія повісти відбувається в часах Визвольних Змагань, розповідь ведеться від імени вояка Української Галицької Армії; твір закінчується відходом сестри Олі до манастиря. Повість Олеся Бабія „Дві сестри" має не лише цікавий сюжет, а й власну цікаву історію: книжка вийшла першим виданням у 1936 році, і тоді автор подарував один примірник поетці Олені Телізі на згадку. Поетка Олена Теліга взяла той примірник з собою у Київ, де її розстріляло за українську діяльність німецьке Гештапо. Генерал Михайло Крат мав змогу побувати в помешканні розстріляної поетки і взяти на переховок деякі її речі, в тому й примірник повісти „Дві сестри", що його згодом передав авторові. Хоч на пенсії, Олесь Бабій у Чикаґо наважився видати цей твір вдруге, бо перший наклад спалили большевики, прийшовши до Львова під час першої окупації. Книжка „Дві сестри" вийшла з підзаголовком „Повість із записок старшини УГА" і має дуже багато цікавих деталей з боротьби, побуту, людських відносин в Україні тих часів. У 1969 році накладом автора вийшли дві книжки Олеся Бабія в Чикаґо: передрук збірки поем „Світ і Людина" на 48 сторінок та збірка поезій і поем під наг. „Вибране з творів", на 112 сторінко. (п.).

МОЛОДЬ – ЛЕСІ УКРАЇНЦІ

(Закінчення зі стор. 3-ої)

різні образи сплетені одніcю ідеєю, звучали гармонійною симфонією слова, звуку, кольору світла, барви одягу та сценічного простору. Режисер, художник сцени і композитор творчо злились в процесі підготови театрального дійства. Лідії Крушельницькій можна позаздрити таких однодумних співробітників, як Марія Шуст та Ігор Соневицький.

Завдяки систематичній, послідовній, самопосвятній та безсамореклямній праці, „Студія Мистецького Слова" виховує ансамбль виконавців, якими, по праву, може гордитись. Студійцям по плечу вже не тільки складні ролі, тривання в образах, мистецтво гуртової декламації, вони володіють здатністю вияву внутрішнього стану персонажів і складних підтекстів поетичної мови Лесі Українки. Властива їхньому вікові: юна незайманість, відсутність професійних штампів — сприяють атмосфері чарівного сценічного тривання.

* * *

„Студія Мистецького Слова" кожною новою виставою своєю, утверджується як — „театр молоді". В Україні загально відомі „театри для молоді" т. зв. „ТЮГ-и" (театр юного глядача). Ті театри комплектуються із професійних акторів, режисерів педагогів, які підбирають відповідний репертуар, розробляють методологію впливу на психіку юних глядачів. Перед нашими очима, в Ню Йорку росте і розвивається своєрідний театр, на сцені якого діє молодь. Ті юні лицедії, в школах набувають знання і підготовляються до різних фахів, які не конче будуть созвучними з театром. Більшість з них, напевно, в короткому часі покине Ню Йорк, і не буде мати змоги продовжувати лицедійство, хоч як воно не було б для них заманливим.

До „Студії Мистецького Слова", кожного року приходять молодші діти, вони вивчають рідну мові, літературу, мистецтво слова, розвивають свої естетичні смаки та навики. Вони дуже скоро стають у пригоді навіть нашій громаді при улаштовуванні святочних імпрез та академій.

Юні члени, прославленого на весь світ, віденського „хлоп'ячого хору", перебувають у тому ансамблі тільки до переходового віку, і, напевно, не багато з них присвячує своє майбутнє життя тій професії, проте, яку велику користь та честь приносить цей хор своїй нації та її культурі, а зокрема своїм колишнім юним артистам-хористам.

Булом б великим недоглядом нашої Громади і невимовною кривдою для „Студії Мистецького Слова", коли б ввесь тягар організаційних обов'язків скласти тільки на сили ініціяторки-артистки Лідії Крушельницької.

Грудень 1971 р.,
Ню Йорк.

НОВІ КНИЖКИ

ПОЕЗІЯ

Микола Устиянович. ЗГАДКА ЗА МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА ВО ВІЧНУЮ ЄГО ПАМЯТЬ. Бібліотека Шашкевичіяни ч.2, Вінніпеґ, 1968. Форм. 227 х 154 мм. УІІ + 1 нп. + 15 + 1 нп стор. (Фототипічний передрук „Згадки", виданої у Львові 1848 р., із супровідною статтею Михайла М. Марунчака про Миколу Устияновича англійською й українською мовами).

Юрій Тарнавський. ПОЕЗІЇ ПРО НІЩО І ІНШІ ПОЕЗІЇ НА ЦЮ САМУ ТЕМУ. Видавництво Нью-Йоркської Групи. Нью-Йорк, 1970. Формат: 222x143 мм. 384 стор. (Обкладинка роботи Юрія Соловія).

Франсуа Війон. ЖИТТЯ І ТВОРИ. Переклад, передмова і примітки Святослава Гординського. Вид-во „Сучасність". (Мюнхен). 1971. Форм. 195x133 мм. 142 + 2 нп. (Обкладинка роботи автора книжки).

Алла Коссовська. ПАМОРОЗЬ (Поезії). В-во „Карби". Нью-Йорк, 1971. Форм. 140 х 107. 78 + 2 нп. стор. (Обкладинка мисткині Мирослави Ласовської).

Гнат О. Діброва. З ЛОН СУЦОГО. (Афоризми, сентенції, роздуми). Книжка четверта. Накладом автора. Неварк, Н. Дж., 1971. Форм. 202 х 135 мм. 52 + нп. стор.

НОВІ ПОЕЗІЇ. 1969. Ч. 11. В-во Нью-Йоркської Групи. Нью-Йорк, 1969. Форм: 210 х 150 мм. 112 + 2 нп. (Обкладинка роботи Юрія Соловія).

"MAGREB AL AKSA": THE FAR SUNSET. Oksana Lukasewycz Polon, Poetry and Illustrations. Book Format, and Illustration, Book Bormat, and Editing. New York, 1971. Form.: 180x217 mm. 12 leaves.

Володимир Віляїв. ПОЛІТТЯ. Поезії. В-во „Київ", 1970 Опр. форм. 217 х 145 мм. 78 + 2 нп.

Лев Пилипенко. НА ЗАХОДІ СОНЦЯ. Друга збірка віршів. Фенікс Арізона). 1971. Форм. 215 х 140 мм. 103 +1 нп. стор.

Роман Метельський. ДЕСЯТЬ ВІНКІВ СОНЕТІВ. Накладом автора. Пассейк, Н.Дж. 1971. Опр. форм.: 185 х 125 мм. 184 стор. (Обкладинка у виконанні автора).

Олександер Де. PERSONA NON GRATA. В-во „Чайка". Лондон, 1967. Форм. 210 х 150 мм. 123 + 1 нп. стор.

ПРОЗА

Григорій Квітка-Основ'яненко. ПЕРЕКОТИПОЛЕ. Оповідання. В-во „Говерля". Нью-Йорк, 1971. Форм. 180 х 140 мм. 67 + 1 нп. стор.

Марко Вовчок. МАРУСЯ. Повість. З французького видання П.Ж. Сталя. У 100-ліття першого друку. Бібліотека молоді. Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді. Торонто - Нью-Йорк, 1971. Опр. форм. 235 х 160 мм. 159 + 1 нп. стор. (Переклад з французької І. Г. Сидоренко. Редакція Б. Гошовського. Ілюстрації М. Левицького.)

Емма Андієвська. ГЕРОСТРАТИ. Роман. (В-во) Сучасність. (Мюнхен), 1971. Форм. 195 х 130 мм. 500 стор. (Обкладинка Якова Гніздовського).

Дарія Ярославська. ПІД ЧУЖІ ЗОРІ. Роман. Трилогія „Повінь". Третя частина. Українське Видавництво „Добра Книжка", 196 випуск. Торонто, 1971. Форм. 208 х 142 мм. 258 + 6 нп. стор. (Обкладинка роботи мистця Володимира Ласовського).

THE LAST CENTENNIAL by Patricia Kilina. The Dial Press. New York, 1971. Form. 235 x 160 mm. 6 np. + 313 + 1 np. (Jacket Illustration by The Dillons).

Любов Коленська. ПАВЛІВ ТРІЮМФ. Ню Йорк, 1971. Форм. 243 х 160 мм. 205 + 1 нп. стор. (Обкладинка Петра Холодного).

Святомир М. Фостун. ПЛЕМ'Я НЕПОКІРНИХ. Повість із часів декабристського руху в Україні. Лондон, 1971. Форм. 215 х 137 мм, 117 + 1 нп. стор. (Видано коштом Об'єднання бувших Вояків Українців у Великій Британії. Обкладинка й ілюстрації книжки — Р. Глувко. Передмова — Юрій Тис-Крохмалюк).

Харитон Довгалюк. БУРЕВІЇ (Повість). Видавництво Юліяна Середяка. Буенос-Айрес, 1971. Форм. 193 х 143 мм. 245 + 3 нп. стор. (Обкладинка роботи професора-мистця Мірка Пилищенка).

Зосим Дончук. КУДИ ВЕДЕ КАЗКА. Роман. Видавництво „Власна Хата". Філядельфія. 1971. Опр. Форм. 210 х 140 мм. 384 стор. (Обкладинка мистця Океани Войтюк).

Олесь Бабій. ДВІ СЕСТРИ. Повість із записок старшини У.Г.А. Накладом Автора. Чікаго, 1971. Форм. 247 х 170 мм 147 + 1 нп. (Передрук повісти, виданої 1936 року у Львові).

Марія Адріяна Кейван. КАРВЕНДЕЛЬ. Повість. Едмонтон, Канада, 1971. Форм.: 215 х 140 мм, 232 стор. (Обкладинка роботи артиста-графіка Івана Кейвана).

Сергій Домазар. У ВИБЛОМУ МІСТІ. Збірка нарисів. (На обкладинці заголовок: КОРДОН ВОЛОДАРЯ СІМОХ МОРІВ та інші нариси) Авторове видання. Сідней, 1971. Форм.: 195 х 165 мм. 112 + 2 нп. стор.

THE FOREST, MY FRIEND. By Donia Rosen. Translated by Mordecai S. Chertoff. Bergen Belsen Memorial Press of the World Federation of Bergen-Belsen Associations, Inc. New York - Tel Aviv, 1971. Form. 240 x 155 mm. 8 np. + 117 + 1 np.

ДРАМАТУРГІЯ

Вільям Шекспір. КОРОЛЬ ЛІР. Переклад: Василь Барка. Видання „На горі". Серія „Світовий театр". Штутгарт - Нью Йорк - Оттава, 1969. Форм. 210 х 148 мм. 300 + 4 нп. стор.

Леся Українка. БОЯРИНЯ. Драматична поема. Книгозбір для школи і дому ч. 7. Видавництво Чарторийських. Нью-Йорк, 1971. Форм. 180 х 140 мм. 48 стор.

Анатоль Юриняк. СПРАВЖНЯ НАРЕЧЕНА. Комедія в трьох діях. (З життя української молоді на американському континенті). Новий Ульм, 1967. Форм. 208 х 150 мм. 42 + 2 нп. стор.

Мирослава Ласовська. ВІЩУВАННЯ СТАРОГО ДУБА. Феєрія на дві дії з дитячих років Лесі Українки. Видання Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України. Нью-Йорк, 1971. Форм.: 293 х 152 мм. 22 + 2 нп. стор. (Музика: Ярополк Ласовський, Графічне оформлення: Ждан Ласовський).

ГУМОР І САТИРА

С. Риндик. ЛОГОС. (Третє видання). Обкладинка роботи Р. Лісовського. Накладом Автора. Чікаго, 1971. Форм.: 182 х 132 мм. 156 стор. (Це третє видання творів С. Риндика доповнене новими віршами й сатирами, що були друковані в різних українських часописах).

Роман Рахманний. ЧЕРВОНИЙ СМІХ НАД КИЄВОМ. Сатиричні нариси. Видання Петра Плевако. Париж – Монтреал. 1971. Форм.: 210 х 135 мм. 59 + 5 нп. стор. (Обкладинка й ілюстрації Едварда Козака).

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

Олександер Лотоцький-Білоусенко. ПРИГОДИ ВОВКА-НЕСИТОГО. Збірка байок. Видання третє. Ілюстрації Віктора Цимбала. Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді. Торонто-Нью-Йорк, 1971. Форм. 230 х 160 мм.

TUSYA AND THE POT OF GOLD. From an old Ukrainian Folktale retold and illustrated by Yaroslava (Surmach). Atheneum. New York, 1971. Form. 210 x 185 mm. 32 pp. pp.

Ніна Мудрик-Мриц. ВОГНИК. Вірші для дітей. Малюнки Авторки. Видання Пластового Музею. Клівленд, 1971. Форм.: 235 х 180 мм. 31 + 1 нп. стор.

Катерина Перелісна. МОЇЙ МАТУСІ. Віршики для дітей. Ілюстрації Ніни Мудрик-Мриц. Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді. Торонто - Трентон, 1971. Форм.: 245 х 175 мм. 15 + 1 нп. стор.

ХРЕСТОМАТІЇ

Олександра Копач. ХРЕСТОМАТІЯ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ШКІЛ І КУРСІВ УКРАЇНОЗНАВСТВА. (Назва на обкладинці: Хрестоматія з нової української літератури). Об'єднання Українських Педагогів Канади. Торонто, 1970. Форм. 230 х 155 мм. 227 + 1 нп. стор. (Обкладинка Мирона Левицького).

АЛЬМАНАХИ І ЗБІРНИКИ

ТЕРЕМ: ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ. Неперіодичний ілюстрований журнал. Видає Інститут Української Культури. Число 4. Вересень 1971. Детройт, 1971. Форм. 278 х 215 мм. 111 + 1 нп. стор. (Тематика 4-го числа: Літературна творчість на чужині — Богдан Нижанківський-Бабай. Головний редактор — Юрій Тис-Крохмалюк. Асистент — Ліда Тарнавська. Обкладинка — Яків Гніздовський).

„АЛЬМАНАХ" Українсько-католицького Братства ім. св. ВМ. Варвари у Відні на рік 1971/1972. (Відень, 1971). Форм. 290 х 205 мм. 51 + 1 нп. стор.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Проф. д-р Михайло Соневицький. ІСТОРІЯ ГРЕЦЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ. Перший том: Рання доба. Видання Українського Католицького Університету ім. св. Климентія Папи. Рим, 1970. Форм. 240 х 175 мм. XIV + 2 нп. + 681 + 1 нп. + таблиці з 46 ілюстраціями.

Юрій Лавріненко. ЗРУБ І ПАРОСТИ. Літературно-критичні статті, есеї, рефлексії. (В-во) Сучасність (Мюнхен), 1971. Форм. 195 х 130 мм. 331 + 3 нп. стор. (Обкладинка Якова Гніздовського).

Clarence A. Manning. UKRAINIAN LITERATURE: STUDIES OF THE LEADING AUTHORS. By... With a Foreword by Professor Watson Kirkconnel. Essay Index Reprint Series. Books for Libraries Press. Freeport, New York, 1971. 237 x 155 mm. 126 pp. (Reprinted... by arrangement with The Ukrainian National Association, Inc.).

Григорій Костюк. ВОЛОДИМИР ВИННИЧЕНКО ТА ЙОГО ОСТАННІЙ РОМАН. Відбитка вступної статті до роману В. Винниченка „Слово за тобою, Сталіне!" Нью-Йорк, 1971. Форм. 208 х 148. 67 + 1 нп. стор.

Григорій Костюк. З ЛІТОПИСУ ЛІТЕРАТУРНОГО ЖИТТЯ В ДІЯСПОРІ. Відбитка з журналу „Сучасність" чч. 9-10 (129-130). Мюнхен, 1971. Форм. 227 х 155 мм. 48 стор.

Orysia Prokopiw. AN INTRODUCTION TO LESIA UKRAYINKA. By... The Ukrainian Women's Association of Canada, Olha Basarab Branch. Calgary, Alberta, 1971. Form.: 230 x 183 mm. 14 np. pp.

George S. N. Luckyj. THE BATTLE FOR LITERATURE IN THE SOVIET UKRAINE. A Documentary Study of VAPLITE (1925-28). by... Reprinted from "Harvard Slavic Studies". III. Mouton & Co. The Hague (1957). Form.: 210 x 140 mm. Pp. 227-246.

George S. N. LUCKYJ. THE ARCHETYPE OF THE BASTARD IN SEVCHENKO'S POETRY. Reprinted from "The Slavic and East European Journal". Volume XIV, No. 3, Fall 1970. Published by The University of Wisconsin Press. Form.: 223 x 150 mm. Pp. 277-283.

FRANZ KAFKA: HIS PLACE IN WORLD LITERATURE. Volume IV. Proceedings of the Comparative Literature Symposium, January 28 and 29, 1971. Editor: Wolodymyr T. Zyla. Associate Editors: Wendell M. Aycock, Pat Ingle Gillis. Interdepartmental Committe on Comparative Literature. Texas Tech University. Lubbock, Texas, 1971. Form. 228 x 152 mm. 6 np. + 174 np.

МОВОЗНАВСТВО

Пантелеймон Ковалів. ВСТУП ДО ІСТОРІЇ СХІДНЬО-СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ. Наукове Т-во ім. Шевченка. Нью-Йорк, 1970. Опр. Форм. 225 х 145 мм. 159 + 1 нп. стор.

J.B. Rudnyckyj. AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY OF THE UKRAINIAN LANGUAGE. Part 8. Ukrainian Free Academy of Sciences - UVAN, Inc. Winnipeg, 1969. Form.: 243 x 163 mm. Pp. 673 - 776.

J. B. Rudnyckyj. AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY OF THE UKRAINIAN LANGUAGE. Part. 9. Ukrainian Free Academy of Sciences, - UVAN, Inc. Winnipeg, 1970. Form.: 243 x 163 mm. Pp. 777-872.

J. B. Rudnyckyj. AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY OF THE UKRAINIAN LANGUAGE. Part. 10. Ukrainian Free Academy of Sciences - UVAN, Inc. Winnipeg, 1971. Form. 240 x 160 mm. Pp. 873-968.

Юрій Шевельов. КІРОВА, 4. Кілька уваг про мову, мовознавство і „Мовознавство", про перерубану навпіл дитину, про грачів на флейті і лицарів сривки, про себе і своїх колег і „колег" та інші речі. Відбитка з журналу „Сучасність", 1971, Форм. 225 х 155 мм. Стор. 38-55.

Василь ЧАПЛЕНКО. ПОХОДЖЕННЯ НАЗОВ СТОЛИЦІ УКРАЇНИ МІСТА КИЄВА. Відбитка з „Наукових Записок" УТГІ т. XXI за 1970. Український Технічно-Господарський Інститут. Мюнхен, 1970. Форм.: 240 х 170 мм. 131-147 стор.

Сергій Домазар. ДОСКОНАЛЕ ЗНАРЯДДЯ НАШОЇ МОВИ. Розвідка про частоту вживання літер української абетки, — місім чудесних українських літер — довершену українську абетку. Авторове видання. Сідней (Австралія), 1971. Форм. 195 х 165 мм. 19 + 1 нп. стор.

ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

УКРАЇНА: — ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ДЛЯ МОЛОДІ. Головний редактор: Людмила Івченко-Коваленко. (Видання) Об'єднання Українських Православних Сестриців у США. Савт Бавнд Брук, Н. Дж. 1971. Опр. Форм. 285 х 225 мм. 271 + 1 нп. стор. (Мовний редактор — Віра Драч. технічний редактор — Олександра Селезінна. мистецьке оформлення Богдан Певний).

ІСТОРІЯ

Аркадій Жуковський. ПЕТРО МОГИЛА Й ПИТАННЯ ЄДНОСТИ ЦЕРКОВ. З передмовою Наталі Полонської-Василенко. Український Вільний Університет, Серія: Монографії ч. 17. Париж, 1969. Форм. 240 х 163 мм. 282 + 6 нп. стор.

Олександер Удовиченко, Генерального Штабу Генерал Полковник. ТРЕТЯ ЗАЛІЗНА ДИВІЗІЯ. Матеріяли до історії Війська Української Народньої Республіки. Рік 1919. Матеріяли упорядкував і до друку підготовив ген. О. Вишнівський. Видавництво „Червона Калина". Ню Йорк, 1971. Опр. форм. 235 х 170 мм. 263 + 1 нп. стор. + 40 листків ілюстрацій. (Обкладинка роботи артиста-маляра Богдана Божемського).

I. M. NOWOSIWSKY. BUKOVINIAN UKRAINIANS: A HISTORICAL BACKGROUND AND THEIR SELF-DETERMINATION IN 1918. By... Foreword by Matthew Stachiw. Translated from Ukrainian by Walter Dushnyck. Shevchenko Scientific Society. Ukrainian Studies (?) Series 27. English Section Vol. 7. New York, 1970. Form.: 230 x 153 mm. 200 pp. (Published by The Association of Bukovinian Ukrainians in New York, N.Y.).

FERMENT IN THE UKRAINE. Documents by V. Chornovil, I. Kandyba, L. Lukyanenko, V. Moroz and others. Foreword by Max Hayward. Edited by Michael Browne. Macmillen. London, 1971. Form. 220 x 140 mm. XVIII +2 np. + 267 + 1 np.

Дмитро Герчанівський. ВИГНАТИ ОКУПАНТА. Видання автора. Дітройт, 1969. Опр. Форм. 223 х 160 мм. 154 + 2 нп. + 1 карта.

Петро Стерчо. УРЯДОВА КООРДИНАЦІЯ ОПЕРАЦІЙ МАДЯРСЬКИХ І ПОЛЬСЬКИХ ТЕРОРИСТІВ У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ В 1938-1939 РР." Видавництво „Америка". Філядельфія, 1971. Формат. 235 х 155 мм. 26 стор. (Відбитка з Альманаха СУК „Провидіння" - 1971).

Іван Кедрин. ПАРАЛЕЛІ В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. (З нагоди 50-річчя Ризького Миру). Видавництво „Червона Калина". Ню Йорк, 1971. Форм. 232 х 155 мм. 137 + 3 нп. стор. (Відбитка статті під цією назвою з Календаря-Альманаху УНС на 1971 з додатком історичних документів. Заголовний напис на обкладинці роботи арт.-маляра Богдана Титли).

Frank B. Kortschmaryk. CHRISTIANIZATION OF THE EUROPEAN EAST MESSIANIC ASPIRATIONS OF MOSCOW AS THE "THIRD ROME". The Shevchenko Scientific Society. No. 10. Published by "Studium" Research Institute Inc. Toronto — New York, 1971. Form. 210 x 143 mm. 56 pp.

о. Ір. Назарко. ЯКІВ СУША — ЄПИСКОП ХОЛМСЬКИЙ (1610-1687). Відбитка з „Записок ЧСВВ", том VII (XIII). Рим, 1971. Форм.: 240 х 168 мм. Стор. 22-84.

WESTERN UKRAINE AT THE TURNING POINT OF EUROPE'S HISTORY 1918-1923, Vol. II. By Matthew Stachiw and Yaroslav Sztendera. Foreword by Robert Welch. Edited by Joan L. Stachiw. Shevchenko Scientific Society. Ukrainian Studies. (English Section Vol. 6). Published in the Framework of The Shevchenko Scientific Society, New York, 1971. Form.: 240 x 160 mm. 311 + 1 np. + 2 maps.

THE UKRAINIANS AND THE POLISH REGIME 1937-1939. By Edward D. Wynot, Jr. Reprinted from the Ukrainian Historian, Vol. VII, No. 4, 1970. Form.: 240 x 168. Pp. 44-60.

ХРОНІКА ЗЕМЛІ РУСЬКОЇ (УКРАЇНСЬКОЇ), де описано всі міста, замки в провінціях, до них приналежних. Також міститься тут опис князів і монархів, з яких починається Велика Родина (?!) на Русі (Україні) у Великому Князівстві Литовському, де саме зродилась ця генеалогія. (?!) Книжка III. Переклав з польської мови інж. Осип Мазурок. Краків. Друкарня Николая Лоба, Року Божого 1611. Едмонтон, Альберта, Канада 1969. Форм. 280 х 200 мм. 3 нп. + XI + 42 + 5 нп. стор. (передрук частини „Хроніки" Александра Ґваґніна разом з українським перекладом. В українському заголовку і в самому перекладі багато помилок, спричинених незнанням старої польської мови і польського письма 17-го віку).

МЕМУАРИСТИКА

Лев Биковський. КНИГАРНІ — БІБЛІОТЕКИ — АКАДЕМІЯ. Спомини (1918-1922). Українське Історичне Товариство. Серія: Мемуаристика, ч. 2. Видавництво „Дніпрова Хвиля". Мюнхен — Денвер, 1971. Форм. 240 х 167 мм. 152 + 2 нп. стор.

Лев Биковський. ВАЙМАРСЬКІ ЧАСИ. Спомини. 1945. Український Суходоловий Інститут. 23. Денвер, Колорадо, 1970. Форм.: 275 - 215 мм. 52 стор. (Шапіроґраф. Обкладинка мистця Юрія Сластьона. Відбито 300 примірників коштом пані Марії Биковської).

Ярослав Зубаль. МИСЛИВСЬКІ СПОГАДИ. Накладом автора. Валлінґфорд, Па. — Філядельфія, 1971. Опр. Форм. 210 х 145 мм. 147 + 1 нп. стор. (Обкладинка роботи мистця Василя Дороценка. Ілюстрації виконав артист маляр Вілліям Кухлер. Вступне слово — Роман Кобринський).

Василь Іванців. ПРИВІТ ТОБІ УКРАЇНО. Нарис про рідне село Путятинці. Переклад на англійську мову: Ліда Корчинська-Дихдала. Мовний редактор: Анатолій Калиновський. Накладом автора. Рочестер, 1971. Форм.: 210 х 135 мм. 214 стор. (Передмова: А. Калиновський).

Михайло Шкільник. УКРАЇНА У БОРОТЬБІ ЗА ДЕРЖАВНІСТЬ В 1917-1921 РОКАХ. Спомини і роздуми. Передмова проф. д-ра Б. Бошоркова. Торонто, 1971. опр. Форм. 235 х 160 мм. 366 стор. (Опрацював до друку Ю. Бескид. Обкладинка роботи мистця М. Бідняка.)

Філярет. Лукіянович. ВРАЖЕННЯ ІЗ БУКОВИНИ. Філядельфія, 1971 Форм. 232 х 155 мм. 40 стор.

БІОГРАФІЇ

Іван О. Максимчук. НАРИС ІСТОРІЇ РОДУ ПЕТРУЩЕВИЧІВ. Шикаго, 1967. Форм. 210 х 148 мм. 288 + 4 нп. стор. (Ротапрінт).

Юрій Гривняк. ПРОФ. Д-Р ІВАН ПУЛЮЙ — ВИНАХІДНИК ПРОМІННЯ „Х". Профіль життя й діяльности великого українського науковця та дослідника. Праця ілюстрована унікальними фотознімками. Видання Союзу Українців у Великій Британії. Лондон, 1971. Форм.: 232 х 166 мм. 111 + 1 нп. стор. + 14 лл. ілюстрацій.

Любомир Винар. ЮЛІЯН ВАЧИНСЬКИЙ — ВИДАТНИЙ ДОСЛІДНИК УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ. Українське Історичне Товариство. Серія: Історичні студії, ч. 8. Мюнхен-Ню-Йорк, 1971. Форм. 240 х 170 мм. 16 стор. (Відбитка із журналу „Український Історик" ч. 4 (28) з 1970 р., чого у виданні не зазначено).

БІБЛІОГРАФІЯ

UCRAINIANA. An Exhibition of Ukrainian Books and Books about Ukraine. The University of Chicago Library. March 22 — May 21, 1971. Form. 230 x 182 mm. 12 pp.

Союз Українок Америки. XVI Конвенція. БІБЛІОГРАФІЯ ЖІНОЧОГО ПЕРА МІЖ ДВОМА КОНВЕНЦІЯМИ, 7. липня 1968 — 21. травня 1971. Форм. 280 х 217 мм. 10 нп. стор.

ЕКОНОМІКА

Olensander Ohloblyn. A HISTORY OF UKRAINIAN INDUSTRY. Reprint of the three-volume study, first published in Kiev in 1925 and 1931. With an editor's preface, a retrospect by the author, and indices. Harvard Series in Ukrainian Studies. Vol. 12. 1971. Edited by The Harvard Committee on Ukrainian Studies. Wilhelm Fink Verlag Muenchen, 1971. Form. 220 x 145 mm. XIX + 1 np. + 270 + 284 + 2 np. + 311 + 1 np. Передрук із трьох видань: Проф. А. П. Оглоблин: ОЧЕРКИ ИСТОРИИ УКРАИНСКОЙ ФАБРИКИ. Мануфактура в Гетманщине. Государственное Издательство Украины. Київ, 1925; Проф. Олександер Оглоблин: НАРИСИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ФАБРИКИ. Кріпацька Фабрика, Всеукраїнська Академія Наук. ДВОУ. Державне видавництво „Пролетар", Харків — Київ, 1931; Проф. А. П. Оглоблин: ОЧЕРКИ ИСТОРИИ УКРАИНСКОЙ ФАБРИКИ. Предкапиталистическая фабрика. Государственное Издательство Украины. Київ, 1925).

LOCATIONS PROBLEMS IN SOVIET INDUSTRY BEFORE WORLD WAR II: THE CASE OF THE UKRAINE by I. S. Koropeckyj. The University of North Carolina Press. Chapel Hill, (1971). Form. 222 x 145 mm. XIII + 1 np. + 219 + 1 np.

Ілля Витанович. СОЦІЯЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ІДЕЇ В ЗМАГАННЯХ ГАЛИЦЬКИХ УКРАЇНЦІВ НА ПЕРЕЛОМІ XIX-XX ВВ. Український Технічно-Господарський Інститут. Наукові Записки ч. XXI. Мюнхен, 1970. Форм.: 245 х 170 мм, 74 стор. (Відбитка з „Наукових Записок" УТГІ т. XXI за 1970).

ДЕМОГРАФІЯ

Володимир Кубійович. НАЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД НАСЕЛЕННЯ УРСР ЗА ПЕРЕПИСОМ 1970. Відбитка з журналу „Сучасність", ч. 9 (129) Мюнхен, 1971. Форм. 210 х 148 мм. стор. 74-92.

ІСТОРІЯ НАУКИ

MINUTES OF THE SEMINAR IN UKRAINIAN STUDIES HELD AT HARVARD UNIVERSITY DURING THE ACADEMIC YEAR 1970-1971. Cambridge, Mass., 1970-1971. Number I. Form. 230 x 180 mm. 70 pp. (Published by the Committee on Ukrainian Studies, Harvard University).

ПОЛІТИКА І ПУБЛІЦИСТИКА

САМОСТІЙНА УКРАЇНА. Р.У.П. Союз Визволення України. Ч. 4. (В-во) „Говерля", Нью-Йорк, 1971. Форм. 180 х 140 мм. 43 + 1 нп. стор. (Передрук із віденського видання Союзу Визволення України, без зазначення його місця й року).

Валентин Мороз. РЕПОРТАЖ ИЗ ЗАПОВЕДНИКА ИМЕНИ БЕРИЯ. МАОЗ — Общество борьбы за освобождение евреев из СССР. Тель-Авив, 1970. Форм. 213 х 135 мм. 35 + 1 нп. (З передмовою Г. Елина п. н. „Шалах эт ами! Отпусти народ мой!". Передрук із „Нового Журнала", Но. 93, 1968.)

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК. Випуск І-ІІ. Січень 1970 - травень 1970. Документи V. Перша Українська Друкарня у Франції — Українське Видавництво Смолоскип ім. В. Симоненка. Париж-Балтимор, 1971. Опр. форм. 218 х 140 мм. 245 + 3 нп. стор. (Бібліотека Смолоскипа ч. 10. Мистецьке оформлення М. Михалевича. На обгортці скульптура Юліяна Сінкевича „В'язень".)

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК. Випуск четвертий. Січень 1971. Передрук у видавництві „Сучасність" (Нью-Йорк), 1971. Форм. 140 х 108. 4 нп. + 115 + 1 нп. (Ротапрінт).

Василь І. Гришко. ТРЕТЯ СИЛА, ТРЕТІЙ ШЛЯХ, ТРЕТЯ РЕВОЛЮЦІЯ. „Наші Позиції". Ч. 27. Спеціяльний випуск дискусійних матеріялів до 6-го з'їзду УРДП. Видавництво ЦК УРДП. (Новий Ульм, 1970. Форм. 210 х 143 мм. 162 + 2 нп. стор.

Провід Українських Націоналістів. УКРАЇНА СПІЛЬНЕ ДОБРО ВСІХ ЇЇ ГРОМАДЯН. Матеріяли VII Великого Збору Українських Націоналістів (ВЗУН). Українське В-во Смолоскип ім. В. Симоненка. Париж - Балтимор, 1971. Опр. форм. 218 х 140 мм. 130 + 2 нп. стор. (Бібліотека Смолоскипа ч. 8. Обкладинка роботи мистця М. Михалевича. Стаття „Основний документ VII ВЗУН — О. Жданович").

Український Публіцистично-Науковий Інститут. УКРАЇНА І СПРАВА ЇЇ ВИЗВОЛЕННЯ В 1970-ИХ РОКАХ. Збірник відповідей на анкету У.П.Н.І., Чікаго, 1971. Форм.: 280 - 215 мм. V + 3 нп. + 80 стор.

Андрій О. Амальрик. ЧИ ПРОІСНУЄ РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ ДО 1984 РОКУ? Українське Видавництво Смолоскип ім. В. Симоненка. Париж-Балтимор, 1971. Опр. Форм. 218 х 140 мм. 93 + 3 нп. стор. Бібліотека Смолоскипа ч. 9. Обкладинка роботи мистця М. МММихалевича. (Передмова — Ярослав Гайвас).

П. Штепа. МАФІЯ. Торонто, 1971. Опр. Форм. 270 х 200 зз. 6 нп + 335 + 1 нп. (Шапіроґраф).

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Об'єднання Мистців Українців в Америці. Відділ у Філядельфії. НОТАТКИ З МИСТЕЦТВА. 11. Червень 1971. Накладом Відділу ОМУА у Філядельфії. Форм. 280 х 218 мм. 71 + 1 нп. стор.

НОТИ

Зоя Маркович. СПІВАЮТЬ СОЛОВЕЙКИ. Збірник пісень для вокального, жіночого тріо. Філядельфія, 1971. Форм.: 305 х 230 мм. 78 + 2 нп. стор. (Ноти).

Володимир Осередчук. ЗБІРНИК Ч. 2. УЛЮБЛЕНИХ МЕЛЬОДІЙ НА ГІТАРУ. Зладив... (Кренфорд, Н. Дж.) 1971. Форм. 305 х 230 мм. 2 нп. + 21 + 1 нп. стор.

РЕЛІГІЯ

(Володимир М. Чехівський). ВИЗВОЛЕННЯ: ПРОПОВІДНИЦЬКА ВІДПРАВА і (М. І. Мандрика). БЛАЖЕННІ ЧИСТІ СЕРЦЕМ. Пам'яті Великого Митрополита і всіх замучених за віру й волю України. Українське Православне Братство імені Митрополита Василя Липківського. 1970. Форм. 210 х 147 мм. 56 стор.

Ivan Bucko. GLI UCRAINI (Estratto). La Sacra Congregazione per le Shiese Orientali nel cinquantesimo della fondazione. 1917-1967. (Roma), 1969. Form. 235 x 160 mm. pp. 387-403.

Мілена Рудницька. НЕВИДИМІ СТИГМАТИ. Товариство за Патріярхальний Устрій Української Католицької Церкви. Видавнича Комісія. Рим - Мюнхен - Філядельфія, 1971. Форм. 240 х 170 мм. XIV + 2 нп. + 538 + 18 нп. (Праця про Верховного Архиєпископа УКЦ, кардинала Йосифа Сліпого).

Володимир Олексюк. ТОМІЗМ — ХРИСТИЯНСЬКА ФІЛОСОФІЯ СВ. ТОМИ З АКВІНУ. Шикаго, 1970. Форм. 230 х 190 мм. 206 стор. (Офсетом).

THE NATURE OF THE PATRIARCHATE. By M. M. Solovey, OSBM. A Paper Presented at "Information Patriarchate." Sponsored by Byzantine Students Association and the Youth of Ottawa. Published by B.S.A., Ottawa, May 2, 1971. Form. 280 x 217 mm. 53 leaves. (Mimeograph).

Прот. М. Федорович. МОЛИТВА ГОСПОДНЯ — ОТЧЕ НАШ. Духовні науки. Українська Православна Церква в США. Науково-Богословський Інститут. Ню Йорк - С. Бавнд Брук, 1970. Форм.: 217 х 140 мм. 52 стор.

ЄПИСКОПСЬКЕ СВЯЧЕННЯ КИР ІВАНА СТАХА І КИР ВАСИЛЯ ЛОСТЕНА. EPISCOPAL ORDINATION OF BISHOP JOHN STOCK AND BISHOP BASIL H. LOSTEN. (Філядельфія), 1971. Форм.: 225 х 155 мм. 32 нп. стор.

SOUVENIR BOOK: TESTIMONIAL BANQUET HONORING HIS EXCELLENCY THE MOST REVEREND JOHN STOCK, D.D., AUXILIARY BISHOP OF PHILADELPHIA. Sunday, May 30, 1971. Hillcrest Hall, Minersville, Pennsylvania. (Philadelphia, 1971). Form.: 230 x 153 mm. 132 np. pp.

Д-р К. Костів. ВІБЛІЙНИЙ ДОВІДНИК. Том І. Християнське Місійне Видавництво. Торонто, 1971. Опр. форм.: 217 х 145 мм. 226.

М. Сопнка. ПО СТОПАХ ХРИСТА. (Спогади). Українське Євангельське Об'єднання в Північній Америці. З.Д.А. (Ню Йорк), 1971. Опр. форм.: 218 х 140 мм. 134 + 2 нп. стор.

СЕРІЙНІ ВИДАННЯ

RECENZIJA. A Review of Soviet Ukrainian Scholarly Publications. Volume I, No. 2. Spring 1971. Cambridge, Mass. Form.: 230 x 155 mm. 80 pp.

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИК. Журнал Українського Історичного Товариства. ч. 4(28). Рік видання сьомий. Ню Йорк - Мюнхен, 1970. Форм. 238 х 168 мм. Стор. 136.

НАШІ ПОЗИЦІЇ. Орган Центрального Комітету Української Революційно-Демократичної Партії. Число 1(26), 1969 р. Видавництво ЦК УРДП. Нью-Йорк-Лондон-Мюнхен. Форм. 208 х 150 мм. 80 стор.

ВІСТІ КОМБАТАНТА. Український військовий журнал. Ч. 5 (55), Торонто — Нью-Йорк, 1971 Форм. 230 х 150 мм. 96 стор.

ЛІТОПИС БОЙКІВЩИНИ. Квартальник, присвячений дослідам історії, культури й побуту бойківського племени. Ч. 3-4 (18-19). Видає Г.У. Товариства „Бойківщина", ЗДА - Канада. Вересень-грудень 1970. Форм. 216 х 155 мм. 78 + 2 нп. стор.

Український Технічно-Господарський Інститут. НАУКОВІ ЗАПИСКИ. (Том) XX. Мюнхен, 1970. Форм.: 240 х 170 мм. 187 + 1 нп. стор. (Редагує Колегія, Головний редактор Ростислав Єндик).

Український Технічно-Господарський Інститут. НАУКОВІ ЗАПИСКИ. (Том) XXI. Мюнхен, 1970. Форм.: 240 х 170 мм. 194 + 2 нп. стор. (Редагує Колегія. Головний редактор Ростислав Єндик).

НАШЕ СЛОВО. Збірник ч. 1. Травень, 1970. Мюнхен - Лондон, 1970. Форм.: 210 х 148 мм. 68 стор.

НАШЕ СЛОВО. Збірник ч. 2. Січень 1971. Мюнхен - Лондон. Форм.: 210 х 148 мм. 64 стор.

УКРАЇНЦІ В ДІЯСПОРІ

John Panchuk. BUKOVINIAN SETTLEMENTS IN SOUTHERN MANITOBA (GARDENTON AREA). By.... Battle Creek, Michigan, 1971. Form.: 280 x 215 mm. 111 + 3 np. + 86. (Rotoprint).

УККА ПОЧИНАЄ ІНТЕНСИВНУ ЗБІРКОВУ КАМПАНІЮ ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ НАРОДНОГО ФОНДУ ДО $100,000 ДО КІНЦЯ РОКУ; ПОТРІБНО БУЛО $48,000; ЩЕ ПОТРІБНО $46,200.

УКРАЇНСЬКИЙ НЮ ЙОРК

(Закінчення зі стор. 1-ої)

силав на всі відомі адреси, поїхав, як каже доктор, „у терен" і з розмов з людьми побачив, що треба ще більше книжок і з різною тематикою. Деяких не вистачало вже й у Книгарні „Свободи", яка була тоді найкращим постачальником повістей та ін. книжок, мап, казок для дітей тощо. „Говерля" наладнала зв'язок із Зах. Европою й Канадою, отримуючи звідти українську книжку для розповсюдження. „Заробітку великого не було, але можна було продати, заплатити рент і ще дещо — і знову купити книжки, і знову продавати" — розповідає д-р М. Сидор-Чарторийський.

Деяких книжок, як згадано, не вистачало. І тому власник „Говерлі" вирішив заснувати своє видавництво, в 1950 році, під зареєстрованою назвою Українське Видавництво „Говерля". Це Видавництво випустило кілька оригінальних творів, у тому й „Між молотом і ковадлом" — спогади д-ра М. Сидора-Чарторийського, його ж „Проблеми успішного виховання", віршовану казку Л. Полтави для дітей „Лелеки" та ін. Опісля власник „Говерлі" почав фотодруком перевидавати такі книжки авторів із совєтської України, яких там окупанти зліквідували, або ж забороняли їхні твори. Співпрацюючи з дружиною-помічником п-і Богданною, д-р М. Сидор-Чарторийський перевидав фотоспособом (не завжди досить акуратно, бо кращі друкарні вимагали кращих грошей, а торгівля книжками тих „кращих" грошей не давала) чимало творів: А. Кащенка, А. Чайковського, В. Будзиновського, Ю. Липи, Б. Лепкого, М. Возняка, коротку „Ілюстровану історію України" акад. Грушевського та ін., мапи, лікарські порадники, куховарські книжки, дещо для дітей. Не кожний клієнт був захоплений зовнішнім виглядом тих видань, але були й такі, що з подякою купували відразу по кілька примірників, бо „а де дістати кращих?"..

Найбільш урожайним для Видавництва „Говерлі" були 1954 - 55 роки. Після них попит на українську книжку почав хоч дуже поволі, але спадати. Все ж „Говерля" наважилась у 1955 р. розпочати видання періодичного журналу укр. бібліографії „Біблос". Перші наклади перевищували 1 000 примірників, їх розсилали передплатникам і кольпортерам, точно щомісяця. Але в „Біблосі" було чимало помилок і технічно журнальчик був (та і є) досить убогий, як на Америку, навіть Америку з Другої евеню в Ню Йорку. Крім „нефортунного" вигляду й пропусків, „Біблос" зазнав ще й іншого удару збоку: у 1963 р. помер від удару серця сл. п. д-р Дмитро Бучинський у Еспанії, головний дописувач до „Біблосу". Через ці причини видання перейшло на квартальник. До кінця 1971 р. вийшло 135 випусків „Біблосу" на 16 сторінках. Небагато, але й не мало: на його — разом беручи — яких 2 000 сторінках було подано списи й нотатки про круглo 75 000 українських книжкових, періодичних та ін. видань! „Біблос" має тепер понад 300 передплатників, і майже 200 з них — це американські університети, бібліотеки, книгарні, включно з Конґресовою Бібліотекою у Вашингтоні, яка щоразу дістає по 2 примірники цієї назовні скромної української бібліографії. Не без почуття гордости співрозмовець зазначає, що велика книжкова компанія Ф.В. Фексона в Бостоні, Масс., гуртом передплачує „Біблос" і



Господар „Говерлі" д-р Микола Сидор-Чарторийський

сама потім розсилає на її американські адреси.

Від початку до кінця 1971 р. Видавництво „Говерля" при книгарні випустило 375 видань: передруки оповідань, віршів, порадників, музичних нот, мап тощо. Жаль тільки, що друкарський рівень тих видань часто не витримує критики, і люди про це говорять, — але інші їм опонують: „Де б ми знайшли „Розподіл Росії" Юрія Липи, коли б не „Говерля"? Д-р Микола Сидор-Чарторийський свідомий недотягнень. Він каже: „Не раз ми стояли перед дилемою: видавати, чи взагалі не видавати даної книжки, себто перевидавати ту, яка вже стала рідкістю на ринку? Перемогла думка: видавати, і так зберігати від знищення бодай зміст, якщо не форму!" На відповідну „форму" треба й відповідних фондів, тим часом, трапляється, що „Говерля" вишле книжки, а відповіді — Бог-дасть.

Коли б підрахувати всі видання - перевидання „Говерлі" в Ню Йорку до 1971 року включно, то вийде імпозантна цифра: майже один мільйон примірників! Частину з них люди розкупили, частину „Говерля" роздарувала, аби тільки люди читали, теж і в інших країнах Вільного Світу, не лише в Америці чи Канаді.

— Коли б і тепер було бодай кому заплатити пошту, ми подарували б ще багато книжок тим, що їх потребують, — каже д-р Микола Сидор-Чарторийський. Згадую при тім, що він з дружиною і дітьми провадить радіопрограму. Співрозмовець підтверджує: „Ведемо радіопрограму „Гомін України" з 1963 р., перебравши її від п. Р. Мариновича." І відразу, як підприємець (так і повинно бути) прохає подати час та годину: радіопрограма „Гомін України" пересилається кожної суботи з радіостанції WEVD у Ню Йорку на хвилях 1330 AM від 8:30 ранку до 9-ої години, себто півгодини.

У розмові й огляданні різних видань проминуло вже добрих півтори години, а до „Говерлі" ніхто не зайшов. Був лише телефон, і при тім маленьке замовлення на географічні мапи. Раджу докторові не журитись, хтось прийде, навіть якщо тут немає жадного іншого („шварц, мидло і повидло") товару, крім книжок (гнуться, вгинаються і вигинаються полиці), а я, мовляв, „щасливий на руку". В цей час заходить енерґійний сивавий пан. Швидка розмова, підписаний чек: 40 долярів. Виявилось, що п. Іван Чапля з Трентону переїздом з п. Бойцуном через Ню Йорк вирішили нашвидку заглянути до „Говерлі". І. Чапля працює в Управі Українського Народного Дому в Трентоні, спільно з іншими членами Управи хоче там пожвавити громадсько-культурну працю, зокрема — тепер диригент П. Джамай створює український хор. І тому гість закупив українських нот відразу на 40 долярів: нехай мають, нехай вчаться, нехай співають, нехай „наша дума, наша пісня не вмре, не загине!" Перекидаємось кількома словами і ось цікава деталь: Український Народний Дім у Трентоні міститься в колишній власності — напевно ніколи не вгадали б — рідного брата великого Наполеона Бонапарте! Тому будинкові понад 180 років. Українська людина-громада із знанням і з любов'ю відремонтувала ту будову, а нині УНДім докладає зусиль, щоб „відремонтувати" й людські душі красою і чаром рідної культури.

Бажаємо успіхів д-рові Миколі Сидорові-Чарторийському, його „Говерлі", і його клієнтові, щасливому власникові нот, який і службове американське відрядження з Трентону до Ню Йорку зумів поєднати з Україною.

(В наступному числі — „Книгарня „ЕКО")

ПОВІДОМЛЕННЯ

Моїм Дорогим Приятелям і Родині подаю до ласкавого відома, що призначений для мене подарунок у формі грошей з нагоди мойого ювілею сорокліття священства, в дні 11-го вересня 1971 року, що виносив 440.00 дол., я переслав Їх Блаженству Кир Йосифові Сліпому, за що я одержав від Їх Блаженства подяку для мене й усіх учасників ювілею.

о. ЯРОСЛАВ ШУСТ

РЕД. І. КЕДРИН ОБРАНИЙ НА ГОЛОВУ СПІЛКИ ЖУРНАЛІСТІВ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

імпрезах СУЖА, вістки про СУЖА в передачах „Голосу Америки" і ін. Не вдалося створити Дисциплінарної Комісії для береження кодексу чести українського журналіста, як і не вдалося зберегти тісний зв'язок з організаціями наших колеґ в Канаді й Европі, ані з існуючими молодими журналістами. Натякав на одну ніби негативну статтю,—на зопит одного учасника ред. А. Драган виявив, що йдеться про статтю І. Кедрина в „Свободі". — Д-р Р. Криштальський у своєму звіті ствердив, що з-посеред 108 формальних членів СУЖА більшість є паперовими, які не платять членських внесків і не цікавляться організацією. Згадує меценатів „Українського Журналіста" М. Денисюка, Я. Пастушенка і пожертви на останнє число від А. Батюка й о. шамб. М. Харини; 1-ше число вийшло заходами й коштом М. Дольницького. Книжка „Два З'їзди" викликала багато похвальних оцінок. Висловлює подяку Паням із СФУЖО за співпрацю в улаштуванні Балю Преси у Філядельфії. Багато праці дало влаштування Журналістичного конкурсу. Останній вечір СУЖА 19 листопада в ЛМКлюбі в Ню Йорку стягнув багато слухачів. Секретар вислав за останню каденцію понад 1 000 листів що їх копії зберігаються в архіві. — Скарбник д-р Р. Голіят звітує коротко, що на цей рік прибутків було $2,671.49, видатків $2,600.77, залишилось в касі $410.72 (Левина частина видатків на останнє число „Українського Журналіста"). Д-р Я. Шавяк, як референт публікацій, стверджує, що окремий Бюлетень СУЖА вимагає фондів, яких нема. Висловлюється за окрему сторінку у „Свободі". Поручає уладжувати частіші сходини журналістів, зате триматися дворічного терміну Загальних зборів. Нарікає, що газети не друкували повних текстів Комунікатів СУЖА. — Д-р Л. Луців за Контрольну Комісію зголошує внесок на уділення абсолюторії.

Дискусія

Дискусія була дуже коротка. О. Питляр: Діяльність Управи була досить велика, але звітодавці замість подавати факти, подавали їх інтерпретацію. Хвалити чи інтерпретувати мають Збори а не члени Президії. — М. Савчак підкреслює потребу журналістичної етики в журналістів. — О. Зінкевич: стаття Ів. Кедрина була конструктивна і промовець не знає, чому голова нею обурювався. Професійна організація не повинна уладжувати розвагових імпрез. Маса стягає нашу пресу вниз, а преса не підтягає її вгору. — Д-р Р. Кришталький інформує, що мав вістку від д-ра Шуля, що проф. В. Янів сприяє ідеї заснування катедри журналістики при УВУ. — Після схвалення одноголосно абсолюторії Управі, розвинулась дискусія про статут, про зміну якого доповідав М. Дольницький. Після ширшої дискусії рішено, щоб надалі урядувала Комісія з трьох членів останньої Управи — М. Дольницький, д-р Р. Кришталький і д-р Р. Голіят, плюс А. Драган і І. Кедрин, які найдалі до року повинні скликати Загальні Збори для схвалення нового статуту, взявши на увагу створення 3-го члена Президії і другого секретаря для молодших віком журналістів. М. Савчак наполягав, щоб до Президії включити когось із редакторів студентських журналів.

Вибори

Д-р Л. Луців в імені Комісії-матки, до якої належали ще В. Верган і С. Женецький, запропонували листу з І. Кедрином на голову; — М. Дольницький зголосив другу листу, з деякими тими самими кандидатами, з д-ром Р. Кришталським на голову. Ред. Верган інформує, що він звертався від Комісії-матки спершу до д-ра Кришталського, але той рішуче відмовився. Д-р Кришталський дуже голосно і дуже різко заперечує, наче б ред. Верган пропонував йому головство, на що ред. Верган стверджує, що д-р Кришталський заявив йому, що не кандидує на ніякий пост та що переходить на „емеритуру". Кілька приявних висловили свій жаль з приводу того інциденту. Запитаний предсідником зборів, чи д-р Кришталський приймає кандидатуру, той останній відповів негативно. Остаточно обрано нову Управу у такому складі: І. Кедрин — голова, Василь Верган і Я. Шавяк — заступники, Ольга Кузьмович — скарбник, члени Управи — А. Драган, М. Чарторийський, В. Душник, О. Питляр, О. Звадюк, Р. Голіят і П. Дорожинський. Після того, як С. Женецький рішуче зрікся кандидатури на секретаря, рішено, що Управа вибере секретаря з-поміж себе. Дано теж Управі право покликати Верифікаційну Комісію. До Контрольної Комісії увійшли: Мстислав Дольницький — голова і С. Женецький та О. Зінкевич; до Товариського Суду В. Ржепецький, д-р Богдан Олесницький і п. Доманович.

Почесні члени

Почесне членство СУЖА надано на пропозицію М. Дольницького д-рові Матвієві Стахову і Едвардові Козакові за їх заслуги для української журналістики і — за внесок А. Драгана — д-рові Романові Кришталському за його довголітню працю на пості секретаря Спілки.

Прийнято резолюції, що їх реферував О. Зінкевич в імені Комісії, до якої належали ще д-р М. Чарторийський і д-р В. Вереш з деякими поправками і доповненнями, на які Комісія погодилась. Між резолюціями, крім привітань для Верховного Архиєпископа УКЦеркви та Митрополита УПЦеркви в ЗСА, окремо засуджується переслідування українських інтелектуалів, між ними журналістів в підсовєтській Україні, і закликається журналістів підтримати вповні акцію для завершення українських студій в Гарварді та ін.

У точці „Внески" д-р Б. Олесницький підтримує свою пропозицію ще з першого З'їзду українських журналістів, щоб заснувати Стипендійний фонд українського журналіста і на місці жертвує на ту ціль 100.00 дол. А. Драган вносить, щоб подбати, щоби окремі видавництва ратифікували і дбали за виконання кодексу чести українського журналіста. Стверджує, що Видавництво „Свобода" готове віддавна допомогти до створення журналу для молоді, редаґованого молодими людьми. В. Верган вносить, щоб нова Управа більше дбала про професійні інтереси своїх членів. — Д-р Р. Осінчук дорікає українській пресі за замале зацікавлення або повний брак його — щодо справ Української Католицької Церкви. Ю. Карпінський доручає більше шанування власних кореспондентів. — І. Кедрин у заключному слові дякує за вибір і виправдується, що прийняв у своєму пізньому віці знову головство СУЖА тільки тому, що вважає, що на чолі такої станово-професійної організації повинен стояти дійсний професійний журналіст із певним стажем. Жаліє, що д-р Кришталський відмовився надалі співпрацювати з ним. Запевняє, що за свою найпершу місію вважатиме підготовити новий склад Управи з головою молодшого віку й маркою професіонала. Як одну з цілей нової Управи вказує потребу видати Історію української преси, якій минуло вже 150 років. Вважає що без прищеплення доброго знання української літературної мови молодим талановитим людям — загине українська преса в Америці. — Приявними були 32 особи.

ІНТЕЛІҐЕНТНЕ ЖИТТЯ У ВСЕСВІТІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ми є одинокими представниками інтеліґентного життя у всесвіті, або що відстань між найближчою позаземською цивілізацією є так далеко від нас, що ані ми ані „вони" не всилі нав'язати з нами контакту. Причиною цього може бути теж короткий привок тих цивілізацій, що триває може коротше, як час польоту світляного проміння до сочки телескопа. Кожна висока цивілізація доходить до своїх вершин, щоб пізніше знищити себе та почати розвиток наново. Причиною знищення чи упадку цивілізацій можуть бути атомові війни, перенаселення, затруєння довкілля чи різні космічні катастрофи, хоч не є виключеним, що одною з причин може бути теж заник заінтересування його дальшим розвитком та технологічним знанням.

На основі доволі скомплікованої статистики правдоподібности обчисляємо, що скількість заа ванесованих цивілізацій у всесвіті дорівнюється 10,000, з яких найбільша є віддалена від нас на 10,000 світлових літ. Хочеться вірити, що ще в цьому столітті вдасться людині нав'язати контакт з одною з тих цивілізацій, що було б увінчанням технологічного розвитку нашої плянети та інтеліґенції людини.

У ВАРШАВІ ВІДБУЛИСЯ ж ради американського секретаря торгівлі Моріса Стенса з польським міністром торгівлі Казімєржом Ольшевським. Стенс дав зрозуміти, що не є виключене признання Польщі довготермінових кредитів на закуп машин і інших виробів важкого промислу. Дотепер Польща таких кредитів не мала. Їй залежить головно на кращому технічному експлуатуванні джерел нафти.

СТЕЙТ НЮ ДЖЕРЗІ ДІСТАВ НЕСПОДІВАНО прибуток у сумі біля трьох мільйонів долярів: це ті гроші, що до них не зголосилися люди, чиї квитки в стейтовій льотерії мали виграші. Виграш у такій льотерії можна одержати впродовж цілого року, але, як пояснив керівник льотерії Ралф Батч, „люди часто гублять квитки, або вони нищаться у пральних машинах" тощо.

КОМІТЕТ ПІДГАЄЧАН СХІДНИХ СТЕЙТІВ АМЕРИКИ

Ділимося зі своїми Земляками сумною вісткою, що в East Lyme, Conn. упокоївся в Бозі, по короткій недузі, дня 4-го грудня 1971 р. на 61-му році трудолюбивого життя

†

бл. п.

ПЕТРО РАДИНСЬКИЙ

нар. в Підгайцях, кол. урядник Повітового Союзу Кооператив в Підгайцях.

ПОХОРОН у вівторок, 7-го грудня 1971 р. о год. 10-ій ранку з Української Католицької Церкви в Колчестер, Конн.

Покійний залишив у смутку: дружину Ксеню, сина Андрія і невістку Елизабет, ближчу і дальшу Родину в Україні і ЗСА.

Опечаленій Родині висловлюємо наше глибоке співчуття.

Адреса Родини: **УПРАВА**
Upper Walnut Hill Rd., East Lyme, Conn. 06333

†

Повідомляємо всіх Кревних, Приятелів і Знайомих, що наш двоюрідний Брат

бл. п.

МИХАЙЛО ЛЕВИЦЬКИЙ

після довгої недуги упокоївся 30 жовтня 1971 р. в Австралії, на 74-му році життя.

Братовій ОЛЬЗІ складаємо наші щирі співчуття. Покійному Вічная Пам'ять!

ТЕОДОР і РОМАН ЛЕВИЦЬКІ

Замість квітів складаємо 20.00 долярів на Фонд „Церква в Потребі".

Замість квітів на могилу

св. п. ВАСИЛЯ ШЕРЕЯ

зложили на книжку св. п. Ореста Руснака:

Д-р Іван Новосівський	$25.00	Василь Танасійчук	10.00
Ірина і Микола Шпитко	25.00	о. Міт. Іван Ткачук	10.00
Стефа Жуковська	20.00	Інж. Іван і Ірина Жуковські	15.00
Петро Григорович	10.00	Артиміда Марин	10.00
Д-р Олександер Соколишин	10.00	Роман Кобрин	10.00
Мирослав Роговський	10.00	Наталія Костинюк	5.00
Константин Копачинський	10.00	Теодор Салагор	5.00
		Олександер Омельський	5.00
		Олександер Маланчук	5.00
		Отто Венке	5.00
		Михайло Гудима	5.00

Замість квітів на свіжу могилу

бл. п. ГРИГОРІЯ ХОВАНЦЯ

члена Союзу Українських Філятелістів в Европі і Гуртка Українських Філятелістів в Клівленді, Огайо, на Фонд „Церква в Потребі" складає 20.00 долярів

ГУРТОК УКРАЇНСЬКИХ ФІЛЯТЕЛІСТІВ в КЛІВЛЕНДІ, Огайо

Праця Комітету Підгаєчан Східніх Стейтів ЗСА

Ню Йорк — 31-го жовтня Управа Комітету Підгаєчан Східніх Стейтів ЗСА відбула тут свої наради, на яких обговорено ряд справ, зв'язаних із організацією усіх колишніх мешканців Підгаєччини, та обговорено перебіг з'їзду Підгаєчан, що відбувся минулого року в Торонто.

18-го листопада ц. р. відбулося засідання редакційної колегії Збірника Підгаєчан. Дотеперішній голова редакційної колегії д-р Петро Гой зрезигнував через відсутність співпраці між Комітетом Підгаєчан Східніх Стейтів ЗСА й Головним Комітетом Підгаєчан з осідком у Дітройті.

Для ширшого обговорення біжучих справ скликається річні збори Підгаєчан Східніх Стейтів Америки на 18-те грудня ц. р., о год. 5-ій по полудні, в Українському Народному Домі в Ню Йорку. На цих нарадах буде вибрана нова Управа Підгаєчан Східніх Стейтів ЗСА, будуть звідомлення членів старої уступаючої Управи та вироблено плян праці на майбутнє. На тих зборах наш земляк Ярослав Кулинич висвітлить фільм із з'їзду Підгаєчан, що відбувся на відпочинковій оселі УРС „Верховина" і в Торонто.

Пасивне ставлення наших земляків до праці Комітету покищо не дозволяє розгорнути ширше працю, в першу чергу зібрати матеріяли про минуле Підгаєччини й видати реґіональний Збірник для майбутніх історичних дослідів.

М К Ч

15-та Мистецька Виставка Жіночої Творчости

Влаштована 61-им Відділом Союзу Українок Америки в Ню Йорку 15-та виставка Мистецької Жіночої Творчости, що тривала від 31-го жовтня до 14-го листопада ц. р., мала на меті з одного боку показати громадянству доробок жіноцтва в ділянці образотворчого мистецтва, з другого заохотити мистецько обдарованих жінок до творчої праці, як це сказала у своєму слові голова Відділу Марія Савчак, відкриваючи цю мистецьку імпрезу в ґалерії Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку.

Організувала Виставку з рамени культурно освітнього реферату Відділу МаМрія Ржепецька, про мистецьке сформлення подбала Ярослава Геруляк.

У виставці показано 60 експонатів 22 учасниць різного віку й мистецького стажу, в тому багато молодих і свіжих талантів з надіями на майбутнє. Виставлені були олії, акварелі, пастелі, темпера, батік, рисунки вуглем, олівцем і тушем, графіка, дереворізи, ґравюри, лінорити, емалі й керамічні скульптури.

Жюрі, в складі: Я. Гніздовський, З. Онишкевич і П. Холодний признали такі нагороди: олія — М. Шероцька („Натюрморт"), Н. Раковська („Білі квіти"), Є. Рубчак („В парку"); аквареля — І. Феденишин („Над ставком"), Н. Стефанів („Тексаські соняшники"), Г. Титла („Благовіщення"); графіка — О. Лукасевич - Полон („Страх"), Л. Кучман - Несгюк („Композиція ч. 7"), М. Навроцька („Залюблені").

На закінчення виставки відбулася 13-го листопада доповідь проф. історії мистецтва Оксани Безручко-Шавес на тему „Взаємовідношення поміж музикою й образотворчим мистецтвом". Ілюструючи свою доповідь прозірками велетнів малярства (Мікель Анджельо, Рембрандт, Рафаель, Ель Ґреко, Гой Ренуар, Сезан, Матісе, Пікасо), й музичними творами передових композиторів (Бах, Бетговен, Шопен, Дебюсі, Кабалевський), доповідачка показала, що ці самі ідеї, теми, настрої, почування й переживання тільки іншими засобами мистецького вислову передавали митці пензля й тонів.

Марія Барагура
Прес. рефер. 61 Відд. СУА

ВІСТІ УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО ТОВАРИСТВА

В днях 29 - 30-го грудня в Ню Йорку відбудеться в готелі Гілтон річний з'їзд Американської Історичної Асоціяції. Під час з'їзду Українське Історичне Товариство бере активну участь і має вже встановлену програму - остаточно затверджену.

Середа 29-го грудня, год 12:15 до 2 год. Спільний полуденок і сесія Американської Історичної Асоціяції і УІТ в залі

Основну доповідь виголосить проф. Богдан Боцюрків н. т.

З огляду на спільний полуденок — просимо до 15-го грудня надсилати резервації на цю сесію на адресу Секретаріяту УІТ. В короткому часі маємо подати число учасників цієї сесії, а знаємо що наукова аналіза теперішньої ситуації в Україні — цікавить декого з-поза членів УІТ і АГА. Тому бажаємо зарезервувати відповідну кількість місць. Квитки на полуденок можна буде одержати при реєстраційному столику АГА в Гілтоні.

Середа 29-го грудня, год. 6:30 увечері. В цій самій залі в Гілтонському готелі ввечері відбудеться конференція панель Українського Історичного Товариства, на якій обговориться слідуючі теми:

1. Роля „Українського Історичного Товариства" в розвитку української істор. науки.
2. „Україна в сучасній американській історіографії"
3. УІТ і завдання українських істориків і дослідників політичних наук в 1970-их роках. В панелі беруть участь слідуючі дискутанти: (подаємо в поазбучному порядку) Марко Антонович, Богдан Боцюрків, Любомир Винар, Ілля Витанович, Стефан Горак, Тарас Гунчак, Михайло Ждан, Ігор Каменецький, Олександер Домбровський, Теодор Мацьків, Ярослав Падох.

По обміні думок панелістів відбудеться загальна дискусія учасників конференції УІТ. Модератором панелю є Любомир Винар.

До участі в конференції УІТ запрошується всіх хто цікавиться розвитком української історичної науки, зокрема членів УВАН і НТШ та інших наукових товариств.

Заповіджена зустріч членів УІТ з Нюйоркчанами в Пластовій домівці не відбудеться у вівторок 28-го грудня з огляду на переобтяження членів УІТ різними обов'язками під час з'їзду АГА. За те всіх зацікавлених працею УІТ і справами розвитку української історичної науки, просимо прибути в середу ввечері на конференцію УІТ.

Членство УІТ. Наші втрати: З глибоким жалем подаємо до відома, що дня 8-го листопада в Денвері помер член УІТ сл. п. інж. Василь Прохода, автор численних праць з історії визвольної боротьби 1917-1920, співробітник „Українського Історика". Покійний був підполковником армії УНР і визначним суспільним діячем. Дружині і родині Покійного висловлюємо наше глибоке співчуття.

Нові члени. Цей список охоплює членів і членів прихильників УІТ. Проф. д-р Володимир Янів, д-р Зенон Городиський, проф. д-р Мирослав Мельник, проф. Р. Іванчук, проф. Осип Мартинюк, проф. д-р Володимир Трембіцький, д-р Марія Кобринська, ред. Ф. Кордуба, мґр Олександер Бережницький, ред. Володимир Дубів, Мирон Маланюк, М. Кері Юрій Денисенко, Іван Любусько.

Конференція з Ректором УВУ. 24-го грудня науковий секретар УІТ, проф. Л. Винар перевів розмови з Ректором УВУ проф. В. Яновим у справі можливості тісної співпраці УВУ і УІТ. Зокрема ідеться про спільні видання історичних праць, тощо. Під час зустрічі обговорено також окремі питання українського наукового життя.

Наші Ювіляти. З нагоди 30-тя ВПреосв. Архиєпископа Кир Івана Бучка, Апостольського Візитатора Українців в Західній Европі і члена УІТ, бажаємо дорогому Владиці ще многих літ творчої праці й кріпкого здоров'я.

Видання УІТ. В короткому часі читачі одержать нове число УІ. З нових видань УІТ слід відмітити: Лев Биковський, Книгарні - бібліотеки - Академія (1918-1922) — ціна 4 дол., Ярослав Пастернак: Важливі проблеми етногенези українського народу в світлі археологічних досліджень (1971) — ціна 1.50 дол.; Любомир Винар: Юліян Бачинський — визначний дослідник української еміґрації (1971) — 1.00 дол. Просимо замовлення висилати на слідуючу адресу:

Нове Представництво „Українського Історика". Проф. Олександер Бережницький став представником „Українського Історика" на місто Боффало і околиці. Він також уповноважений збирати матеріяли до опрацювання місцевої історії української громади, а також до загальної історії українців в ЗСА.

Розбудова видавничого фонду УІТ. У зв'язку з видавничими плянами УІТ на 1970-і роки, вирішено розгорнути окрему акцію за приєднання нових меценатів і передплатників „Українського Історика". Тут треба також пригадати, що в 1972 р. заплянoвано видання останньої монографії проф. Я. Пастернака про початки слов'ян в археологічних і історичних дослідженнях, а також фундаментальну анотовану Бібліографію Історії України в англійській мові. Щоб успішно зреалізувати ці пляни в наступному році, а також збільшити об'єм „Українського Історика" — потрібно роздобути належну матеріяльну допомогу. Нашою безпосередньою ціллю в наступних двох місяцях є придбати 500 нових передплатників. Меценатами УІ можуть стати жертводавці, які вложать даток від 50 дол. вгору і установи від 100 дол. Передплата УІ на рік коштує 10 дол. Слідуючі установи і жертводавці зложили датки на видавничий фонд УІ: Український Народний Союз (Ню Йорк) — 100 дол. Українська Кредитова Спілка УНО (Торонто) 100 дол., Кредитова Спілка при церкві Матері Божої Н. П. (Торонто) 50 дол., Кредитова Спілка Північного Вінніпеґу (Вінніпеґ) — 50 дол., Українська Національна Кредитова Спілка (Монтреаль) 50 дол., Ю. БіЕй Трейдінґ Ко. (Торонто) 25 дол., „Будучність" (Торонто) 10.50 дол. А. Р. Прадищук (Ню Йорк) 20 дол., (замість квітів на могилу сл. п. В. Шерея) інж. В. Ваплер (Торонто) 10 дол., д-р М. Решетило (Ліма) 20 дол., Н. Боєчко — 20 дол., по два доляри: пп В. Клос, О. Клецор, І. Гавдяк, В. Загайкевич, М. Бак; по долярові Л. Олійник, О. Захарків. Всім жертводавцям щиро дякуємо.

Не забуваймо, що розбудова одинокого українського історичного журналу поза межами України — це справа чести усієї української громади у вільному світі.

УІТ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

П'ЯТНИЦЯ, 10-го ГРУДНЯ 1971 р.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. Річні загальні збори Т-ва Запор. Січ — 155 Відд. о год. 7-ій веч. в залі УНДому, 760 Стейт вул. На порядку: звіти та вибір нової Управи на 1972 р. і справа відзначення 65-літнього ювілею Т-ва Запорізька Січ. Проситься чл. прибути. — Управа.

НЮАРК-ІРВІНҐТОН, Н. Дж. Річні збори Т-ва Запор. Січ — 371 Відд. о год. 7:30 веч. в залі УНДому в Ірвінґтоні. На порядку: звіти уступаючої управи і вибір нової на 1972 рік. Проситься чл. прибути. — Стефанія Стеців, гол., Деся Назарук, кас., Ю. Варанюк, секр.

СУБОТА, 11-го ГРУДНЯ 1971 р.

ЧІКАҐО, Ілл. Річні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла — 220 Відд. о год. 7-ій веч. у Союзовому Домі. На порядку: звіти уступаючої управи і вибір нової на 1972 р. Проситься чл. прибути на збори і вирівняти вкладки. — Управа.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. Ів. Хрестителя — 270 Відд. о год. 7-ій веч. в УНДомі. На зборах буде рішатися важні справи. Проситься прибути на збори, вирівняти вкладки. Можна тел. до секретаря, а прибуде за вкладками. Тел. 432-2983. — А. Шаран, предс., С. Островський, фін. секр.

НЕДІЛЯ, 12-го ГРУДНЯ 1971 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Річні загальні збори С-ва Пресв. Богородиці — 36 Відд. о год. 2-ій попол. в Укр. Амер. Клюбі, 292 Гадсон Евню. На порядку: звіти та вибір нової управи на 1972 р. Проситься чл. прибути. — Марія Філяс, Марія Ковальчук, Катерина Ярославська.

MONESSEN, Pa. Річні збори 338-го Відд. о год. 1-ій по пол. в Укр. Залі на 2-ій вул., 213 Скунмекер Аве. Проситься членів Donora і West Newton прибути. На порядку: важні справи та вибір управи на 1972 рік. — П. Янковський, предсідник, М. Куць, секр.

ГЕМТРЕМК, Міш. Річні збори 94-го Відд. о год. 2-ій по пол. в Укр. Дем. Клюбі при 2376 Грилінґ вул. На порядку: звіти Управи та вибір нової на 1972 р. Проситься чл. прибути. — М. Борисьскевич, рек. секр.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва М. Грушевського — 219 Відд. від год. 10-11:30 рано в укр. правосл. церкві на розі Норман Рд і Ірвінґтон Аве. Проситься чл. прибути на збори. — М. Т. Юров, секр.

Три мистецькі виставки в Чикаґо

(З культурної діяльности 12 Відділу УЗХ)

Український Золотий Хрест займається не лише допомогово - харитативною діяльністю, яка творить основу його національно-суспільної дії. Прикладом цього може бути активний на терені Чикаґо 12-ий Відділ цієї, 40-літнього існування, організації, який до пляну праці включив організування образотворчих виставок, помітно спричиняючись до популяризації рідного мистецтва.

Останньо 12-ий Відділ УЗХ спонзорував три виставки. Першою була виставка абстрактів сучасного стилю Теміcтокля Вирсти, яка відбулась у грудні 1970 року, в ґалерії „Левів". Картини Вирсти здобули дуже позитивну оцінку в багатьох столицях Европи, а в Парижі наш модерний мистець одержав бронзову медалю того міста. В Чикаґо картини Вирсти не знайшли великої популярности, бо наша українська публіка не любить, а радше не розуміє абстрактного мистецтва. Тому, хоч як намагались упорядники виставки пояснити глядачам суть і форми абстрактного мистецтва, то попри те на картинах цього модерного мистця були для відвідувачів незбагнуті і незрозумілі лінії - кольори, які не викликали резонансу. Цю виставку оглянуло понад 300 відвідувачів.

Друга, спонзорована Золотим Хрестом, виставка відбулась у квітні ц. р. Ми гостили в себе широко відомого маестра Мих. Дмитренка, який виступив з повним багатством свого мистецького дорібку. Ми бачили прекрасні портрети жінок, біля яких розміщені були поважні числом картини з релігійною тематикою, що її не так часто можна подибати на наших образотворчих виставках. Своїм стилем і формою вислову Дмитренко куди більше відповідає мистецькому смакові українських глядачів, які розкупили багато із його картин. Виставка мала великий успіх, її оглянули понад 500 осіб.

Третьою виставкою УЗХ закінчив цьогорічний мистецький сезон. Відбулась вона у листопаді і була присвячена мистецькому доробкові релятивно молодого ще мистця Яра Плавюка, якого представив глядачам під час відкриття маестро М. Дмитренко. Плавюк, уродженець Гуцульщини, і не дивно, що в його картинах переважають краєвиди й квіти, такі притаманні українським мистцям, серед яких Плавюк займає своє місце. У нього теж тонка селекція улюблених кольорів і картини його наша чикаґівська публіка сприйняла тепло і щиро. Продаж біля трьох десяток картин свідчить про його успіх. Плавюк — майже нове ім'я в досить багатій ґалереї українського образотворчого мистецтва. Заплянoвано нові виставки.

О. С.

ПОВІДОМЛЕННЯ Адміністрації „Свободи"

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ПООДИНОКІ ОСОБИ,

що Адміністрація не буде поміщувати жадних оголошень

ЯКЩО ПОПЕРЕДНІ РАХУНКИ НЕ БУДУТЬ ВИРІВНЯНІ

Окремих листів в тій справі не будеться відписувати.

САМІТНІЙ ІНЖЕНЕР

з України, пошукує для винайму кімнату в Ню Йорку, в дільницях Мангетен або Бруклин. Зголошення

телеф. ч. HY 9-3814

ТАРЗАН, Ч. 6665. Тарзан внеможливлює твечу пілота Джіма



Не стріляй до нього Чулю!

Ти думав, Тарзане, що він був твоїм приятелем, але він застрілив би тебе, як би мав другого кріса у свому гелікоптері!..

Стривай, Джіме!